

PH.D.-STUDERENDES BEHOV FOR SPROGLIG KOMPETENCEUDVIKLING

En spørgeskemaundersøgelse blandt stipendiater på
Københavns Universitet

Af Sanne Larsen, postdoc

Med bidrag fra

Karsten Schou

Niels Westermann Brændgaard

Henriette Laursen

Indholdsfortegnelse

INDHOLDSFORTEGNELSE.....	2
RESUMÉ	4
INDLEDNING	5
Undersøgelsens målsætning	6
Undersøgelsens metode	6
Rapportens struktur	7
BESKRIVELSE AF DATASÆTTET	8
Fordeling på fakultet	8
Fordeling på stadie i ph.d.-uddannelsen og type af ph.d.-forløb	9
Respondenternes sproglige baggrund	11
PH.D.-STUDERENDES BRUG AF FORSKELLIGE SPROG	14
Afhandlingens sprog	14
Brug af sprog i forbindelse med ph.d.-arbejdet	20
PH.D.-STUDERENDES BEHOV FOR SPROGLIG KOMPETENCEUDVIKLING	25
Engelsk	29
Dansk som andetsprog	32
Andre sprog end dansk og engelsk	37
Opsummering af behov for sproglig kompetenceudvikling	41

KONKLUSION	42
Ph.d.-studerende som medarbejdere under en sprogpolitik	42
Ph.d.-studerende som studerende med konkrete sprogbehov.....	42
APPENDIKS 1. DANSK VERSION AF SPØRGESKEMAET	44
APPENDIKS 2. CHI-SQUARE OG Z-TEST FOR REPRÆSENTATIVITET PÅ FAKULTET	54
APPENDIKS 3. OVERSIGT OVER ALLE ANVENDTE SPROG.....	55

Resumé

Denne rapport beskriver resultaterne af en spørgeskemaundersøgelse af ph.d.-studerendes behov for at styrke deres kompetencer i forskellige sprog i løbet af deres ph.d.-uddannelse på Københavns Universitet (KU). Spørgeskemaet blev sendt ud til 3148 ph.d.-studerende, hvoraf 1213 har givet en komplet besvarelse. Det giver en svarprocent på 39%.

Blandt undersøgelsens resultater er, at 94% eller 1141 af respondenterne skriver deres afhandling på engelsk. Endvidere viser undersøgelsen, at 775 (64%) har valgt at skrive deres afhandling som en artikelsamling. Det er her bemærkelsesværdigt, at kun 14 af disse vælger at benytte denne mulighed til at skrive både på engelsk og dansk. Dette lægger op til, at der sættes fokus på sprogvvalg og det danske sprogs rolle til formidling af forskning.

Undersøgelsen viser i øvrigt, at ph.d.-studerende på alle universitetets fakulteter især oplever et behov for at styrke engelsk i løbet af deres ph.d.-uddannelse. En fjerdedel af undersøgelsens respondenter angiver, at de 'i høj grad' har oplevet et behov for at styrke engelsk, og en tredjedel angiver at de 'i nogen grad' har oplevet dette behov. I forbindelse med engelskbehov peges der især på skrivefærdigheder til artikelproduktion samt lytte- og talefærdigheder til præsentationer på engelsk og faglig diskussion på engelsk.

Undersøgelsen viser imidlertid også at ph.d.-studerende oplever behov for at styrke andre fremmedsprog end engelsk. Disse behov knytter sig til de studerendes individuelle projekter og kompetencer. Behovene optræder typisk i forbindelse med læsning, dataindsamling og – behandling samt forskningsophold i udlandet. Det drejer sig hyppigst om sprogene tysk, fransk og spansk. Bindingen til individuelle projekter betyder, at den enkelt ph.d.-skole sjældent vil kunne opnå en kritisk masse til at udbyde kurser i disse sprog og til disse funktioner, hvorfor en løsning kunne være et tværgående samarbejde mellem skolerne.

Undersøgelsen peger endvidere på et behov for fokus dansk som fremmed- og andetsprog både for at sikre, at de ph.d.-studerende kan deltage på lige fod med andre medarbejdere i fagenes sociale miljøer og også for at styrke deres funktionsdygtighed i de faglige og administrative sammenhænge, hvor der benyttes dansk. Denne problemstillings alvor understreges af, at 37% af respondenterne ikke har talt dansk som opvækstsprog.

Indledning

Denne rapport præsenterer resultaterne af en afdækning af ph.d.-studerendes brug af sprog i forskellige sammenhænge samt deres behov for sproglig kompetenceudvikling i forbindelse med deres ph.d.-uddannelse på Københavns Universitet (KU). Undersøgelsen udgør den 10. i rækken af spørgeskemaundersøgelser under KU's Sprogstrategiske Satsning. I KU's Strategi 2016 bliver styrkelsen af sprogkompetencer fremhævet som et satsningsområde, hvor man skal *"arbejde med at styrke de ph.d.-studerendes og ansattes sprogkompetencer, også i andre fremmedsprog end engelsk"* (Københavns Universitets Strategi 2016, side 31). Med Den Sprogstrategiske Satsning slutter KU sig til en række af universiteter verden over, som satser særligt på at fremme flersprogethed hos studerende og kandidater. Den satsning sker med henblik på at sikre en international dimension i de studerendes uddannelsesforløb og i deres adgang til et globalt arbejdsmarked.

I perioden 2013-2018 gennemførte KU Sprogsatsningen som et forskningsunderstøttet udviklingsprojekt, der skulle bidrage til at styrke de studerendes sprogkompetencer bredt på universitetet. Projektets overordnede formål var at sikre, at de studerende blev rustet til studie- og praktikophold i udlandet og til den stigende internationalisering i uddannelsesmiljøerne og på arbejdsmarkedet. I den Sprogstrategiske Satsning arbejdede der som en del af dette formål med en løbende afdækning af behovet for at vedligeholde og styrke de studerendes, herunder også de ph.d.-studerendes, sprogkompetencer på flere sprog: engelsk, dansk som andetsprog og andre fremmedsprog.

Den sproglige behovsafdækning har været et nøgleord og en forudsætning for Sprogsatsningens arbejde. Udgangspunktet har været at identificere og analysere sproglige behov og på den baggrund foreslå løsninger til de konkrete fagmiljøer. Sådanne løsningsforslag kan enten knytte sig til en eksisterende praksis eller udvikles som helt nye initiativer. Der blev endvidere arbejdet med at identificere behov og finde løsninger, som kunne fungere på tværs af institutter, fakulteter eller hele KU. Behovsafdækningerne har dels omfattet dialog med lokal uddannelsesledelse, fagmiljøer, KU's ph.d.-skoler samt centrale enheder og dels afgrænsede undersøgelser i form af spørgeskemaundersøgelser og interviews. Da behovsanalyserne blandt andet skulle fungere som beslutningsgrundlag ved udvikling af nye tiltag, har det været afgørende, at de tog udgangspunkt i dialog med ledelse og faglige miljøer.

Undersøgelsens målsætning

Undersøgelsens formål er at

1. afdække de ph.d.-studerendes brug af forskellige sprog i forbindelse med deres ph.d.-uddannelse
2. afdække de ph.d.-studerendes behov for at styrke kompetencer i forskellige sprog i forbindelse med deres ph.d.-uddannelse.

Undersøgelsens metode

Undersøgelsen er afviklet som en spørgeskemaundersøgelse blandt ph.d.-studerende, som er indskrevet på KU. Spørgeskemaet blev først pilottestet blandt 8 ph.d.-studerende fra KU's seks fakulteter og derefter i revideret form sendt ud til alle ph.d.-studerende, som har været indskrevet på KU i november 2016 ($n = 3148$). Spørgeskemaet blev udfærdiget i og sendt pr. e-mail gennem det online spørgeskemaprogram SurveyXact i en dansksproget og en engelsksproget version. E-maillister over indskrevne ph.d.-studerende blev indhentet fra KU's seks ph.d.-skoler. Da det ikke har været muligt for alle ph.d.-skoler at levere lister, der kun indeholder aktive ph.d.-studerende, er ph.d.-studerende på orlov blevet frasorteret i indsamlingsfasen. 1213 ph.d.-studerende har gennemført hele spørgeskemaet, 56 ph.d.-studerende har svaret på dele af spørgeskemaet, og 35 ph.d.-studerende er blevet frasorteret i løbet af undersøgelsen på grund af deres orlovsstatus. Denne rapport er alene baseret på de 1213 respondenter, der har gennemført hele spørgeskemaet. Det giver en svarprocent på 39%.

Spørgeskemaet er inddelt i fem sektioner (se tabel 1 nedenfor). Sektion I spørger til respondenternes baggrund i form af køn og alder. Sektion II indeholder spørgsmål om respondenters indskrivning og tilknytning til KU's fagmiljøer. Sektion III spørger til respondenternes sproglige baggrund, herunder de sprog, som respondenterne anvendte i deres opvækst samt i tidligere universitetsuddannelse. Sektion IV indeholder spørgsmål vedrørende sprogbrug i ph.d.-sammenhænge, herunder afhandlingens sprog samt brug af sprog til forskellige funktioner i ph.d.-sammenhænge. Sektion V spørger til de ph.d.-studerendes behov for at styrke sprogkompetencer samt deres deltagelse i sprogkurser. Spørgeskemaet kan ses i sin helhed i den danske udgave i appendiks 1.

Tabel 1. Oversigt over spørgeskemaets struktur og indhold

SEKTION	INDHOLD
I. Generel baggrund	Spørgsmål om køn og alder.
II. Indskrivning og tilknytning til KU's forskningsmiljøer	Spørgsmål om type af ph.d.-forløb, hvor langt respondenterne er i deres ph.d.-forløb og hvilke forskningsenheder respondenterne er tilknyttet.
III. Sproglig baggrund	Spørgsmål om sprog som er anvendt i opvækst og tidligere uddannelse.
IV. Sprogbrug i ph.d.-sammenhæng	Spørgsmål om blandt andet valg af sprog til afhandlingen samt årsager hertil og øvrige sprog som er benyttet i ph.d.-arbejdet
V. Behov for at styrke sprogkompetencer under ph.d.-uddannelsen	Spørgsmål om behov for styrkelse af sprogkompetencer under ph.d.-uddannelsen, effekter på ph.d.-forløbet af eventuelle manglende sprogkompetencer samt deltagelse i sprogkurser.

Rapportens struktur

Foruden indledning, resumé og konklusion er rapporten inddelt i 3 afsnit:

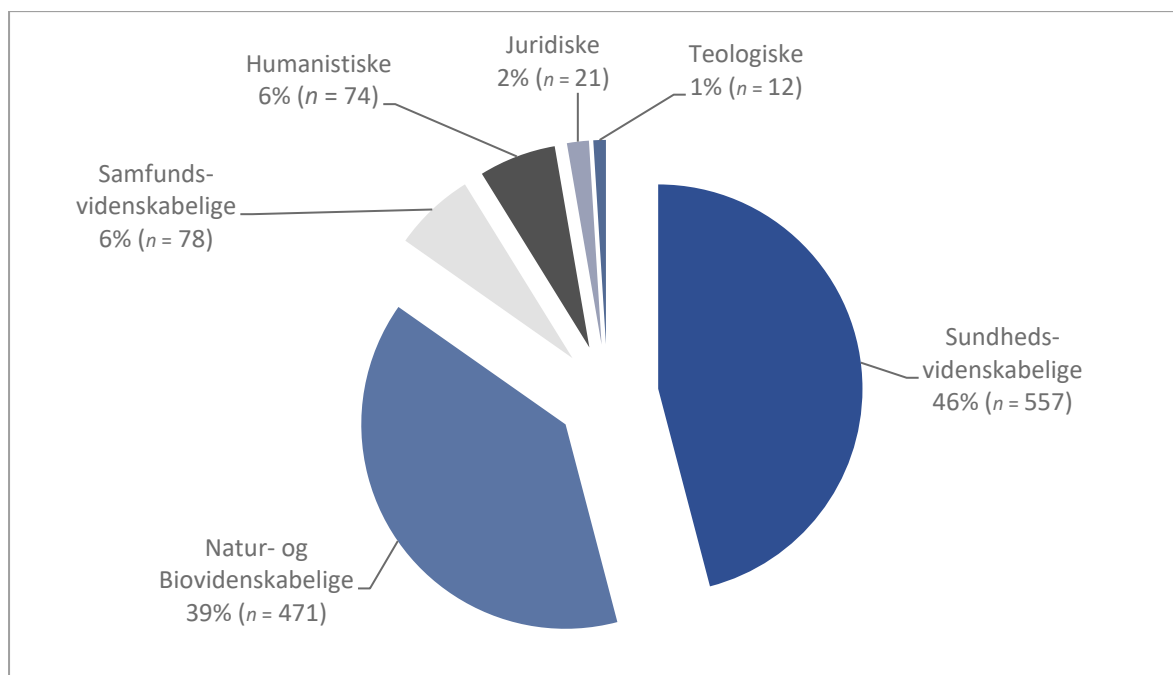
1. Beskrivelse af datasættet
2. Respondenternes sprogbrug i ph.d.-sammenhænge
3. Respondenternes sprogbehov i forbindelse med deres ph.d.-uddannelse

Beskrivelse af datasættet

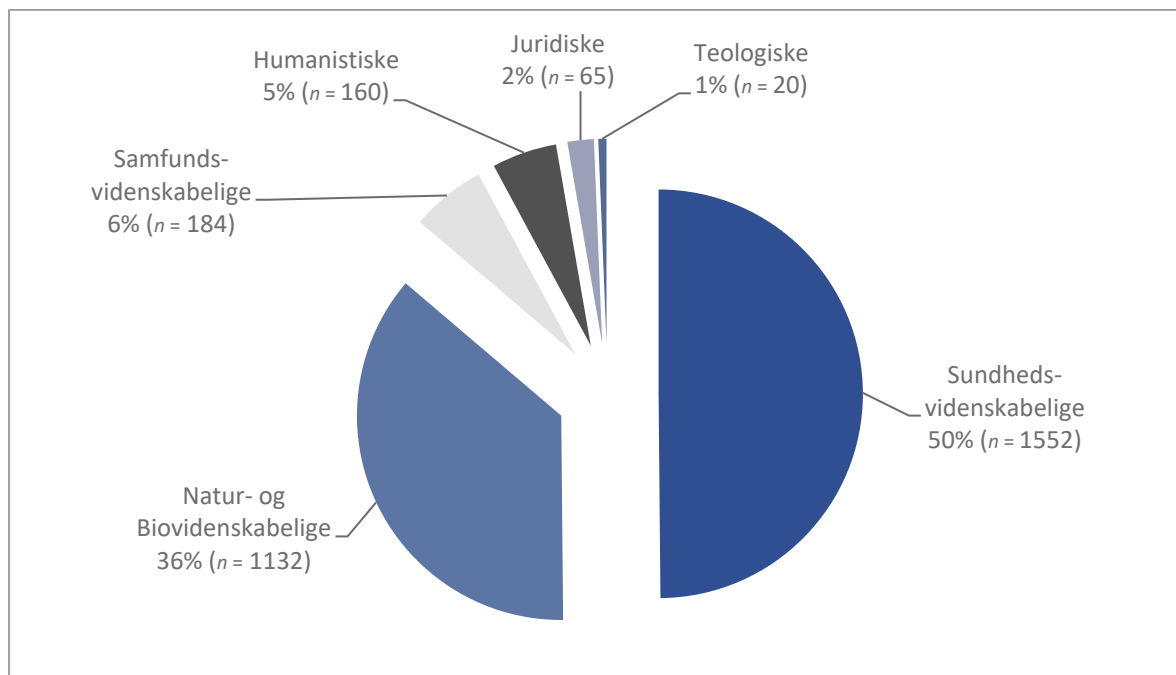
I det følgende beskrives datasættet på baggrund af svarene på en række af spørgeskemaets baggrundsspørgsmål. Først beskrives respondenternes fordeling på fakultet, dernæst fordeling på stadie i ph.d.-uddannelsen samt type af ph.d.-forløb og til sidst respondenternes sproglige baggrund.

Fordeling på fakultet

Figur 1 nedenfor viser fordelingen af undersøgelsens respondenter i forhold til fakultet, og figur 2 viser fordelingen på fakultet i totalpopulationen. Der er foretaget en chi-square-test for at undersøge, om den samlede fordeling på fakulteter i datasættet følger den tilsvarende fordeling i totalpopulationen (se appendiks 2). Dette er ikke tilfældet ($\chi^2 > 11.07$). En Z-test viser, at det skyldes en underrepræsentation af respondenter fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet.

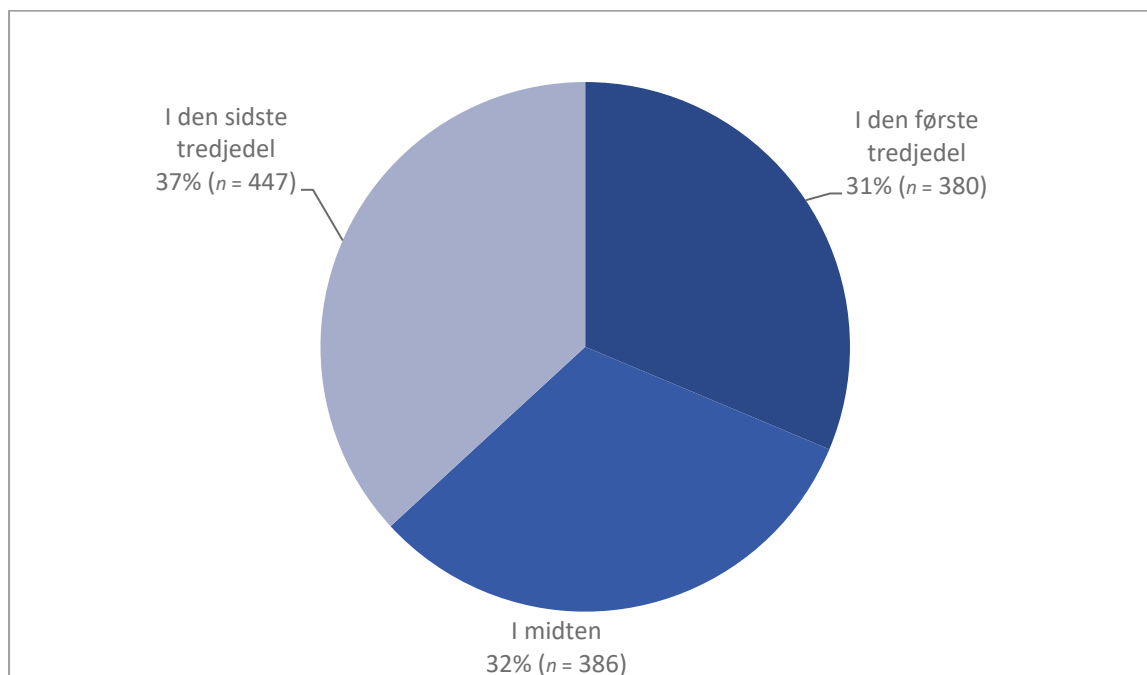
Figur 1. Respondenternes fordeling på fakulteter

Figur 2. Fordeling på fakulteter i totalpopulationen

Fordeling på stadie i ph.d.-uddannelsen og type af ph.d.-forløb

Som det fremgår af figur 3 nedenfor, er der en nogenlunde jævn fordeling af respondenter på de tre stadier, som er angivet som valgmuligheder i spørgeskemaundersøgelsen, dog med en lille overvægt af ph.d.-studerende i den sidste tredjedel af deres uddannelse.

Figur 3. Respondenternes fordeling på stadie i uddannelsen

Hvad angår type af ph.d.-forløb, er respondenterne i overvejende grad indskrevet på KU på ordinære/traditionelle ph.d.-forløb, se tabel 2 og 3 nedenfor. Knap en tiendedel er indskrevet på et forløb, der er udformet som et samarbejde mellem KU og en udenlandsk institution (*joint/double degrees*). Ligeledes er knap en tiendedel indskrevet på et ph.d.-forløb, hvor kandidat- og ph.d.-uddannelse overlapper.

Tabel 2. Respondenternes fordeling på ordinære ph.d.-forløb og *joint/double degrees*

<i>Er du indskrevet på en joint/double degree?</i>	HUM <i>n = 74</i>	SCIENCE <i>n = 471</i>	SAMF <i>n = 78</i>	TEOL <i>n = 12</i>	JUR <i>n = 21</i>	SUND <i>n = 557</i>	I alt <i>n = 1213</i>
Nej	91,9% (68)	87,9% (414)	93,6% (73)	100% (12)	76,2% (16)	93,7% (522)	91,1% (1.105)
Ja, med Københavns universitet som hovedinstitution	8,1% (6)	6,2% (29)	6,4% (5)	0,0% (0)	19,0% (4)	5,7% (32)	6,3% (76)
Ja, med primær indskrivning på en anden institution	0,0% (0)	5,9% (28)	0,0% (0)	0,0% (0)	4,8% (1)	0,5% (3)	2,6% (32)

Tabel 3. Respondenternes fordeling på fleksible vs. ordinære ph.d.-forløb

<i>Er du indskrevet på et fleksibelt ph.d.-forløb (med overlap mellem ph.d. og kandidat)?</i>	HUM <i>n = 74</i>	SCIENCE <i>n = 471</i>	SAMF <i>n = 78</i>	TEOL <i>n = 12</i>	JUR <i>n = 21</i>	SUND <i>n = 557</i>	I alt <i>n = 1213</i>
Nej	100,0% (74)	83,2% (392)	80,8% (63)	100,0% (12)	100,0% (21)	97,7% (544)	91,2% (1.106)
Ja, på 3+5-ordningen	0,0% (0)	11,3% (53)	3,8% (3)	0,0% (0)	0,0% (0)	1,8% (10)	5,4% (66)
Ja, på 4+4-ordningen	0,0% (0)	5,5% (26)	15,4% (12)	0,0% (0)	0,0% (0)	0,5% (3)	3,4% (41)

Respondenternes sproglige baggrund

Der er i spørgeskemaundersøgelsen spurgt til respondenternes sproglige baggrund i forhold til hvilke sprog, der er anvendt i opvækst med nærmeste pårørende. Af svarene på dette spørgsmål fremgår det at:

- 57,5% (698 respondenter, $n = 1213$) har talt dansk (som det eneste opvækstsprog)
- 5,8% (70 respondenter, $n = 1213$) har talt dansk + et eller flere andre sprog
- 36,7% (445 respondenter, $n = 1213$) har talt et andet sprog/andre sprog end dansk

Det er værd at bemærke, at kun 57% angiver at have dansk som eneste opvækstsprog. Det vil sige, at ph.d.-studerende generelt må betragtes som en international personalegruppe, snarere end en dansk. Tabel 4 nedenfor viser hvordan respondenter med forskellige opvækstsprog fordeler sig på de enkelte fakulteter. Det er bemærkelsesværdigt, at mindre end halvdelen af de ph.d.-studerende på SCIENCE og JUR har dansk som eneste opvækstsprog (henholdsvis 48,6% og 47,6%). På hele universitetet har i alt 36,7% slet ikke haft dansk som opvækstsprog. Mens JUR og SUND ligger meget tæt på dette gennemsnit, placerer HUM, SAMF og TEOL sig en del under gennemsnittet med henholdsvis 21,6%, 23,1% og 16,7%. SCIENCE ligger derimod over gennemsnittet med 45,9%.

Tabel 4. Fordeling af respondenternes opvækstsprog på fakultet

	HUM	SCIENCE	SAMF	TEOL	JUR	SUND	I alt
	$n = 74$	$n = 471$	$n = 78$	$n = 12$	$n = 21$	$n = 557$	$n = 1213$
Dansk	75,7%	48,6%	71,8%	83,3%	47,6%	60,5%	57,5%
	(56)	(229)	(56)	(10)	(10)	(337)	(698)
Dansk + andet/andre sprog	2,7%	5,5%	5,1%	(0)	14,3%	6,3%	5,8%
	(2)	(26)	(4)	(0)	(3)	(35)	(70)
Andet/andre sprog end dansk	21,6%	45,9%	23,1%	16,7%	38,1%	33,2%	36,7%
	(16)	(216)	(18)	(2)	(8)	(185)	(445)

I forhold til de respondenter, der har talt dansk og et eller flere andre sprog i deres opvækst (se tabel 5 nedenfor), er de to hyppigste kombinationer a) dansk og engelsk (33 respondenter) og b) dansk og et eller flere andre nordiske sprog (11 respondenter). Da respondenter i denne gruppe kan opleve et behov for sproglig kompetenceudvikling i dansk, er deres behov afsøgt på

lige fod med respondenter med et andet / andre opvækstsprog end dansk i afsnittet om behov for dansk som andetsprog (s. 32 ff.).

Tabel 5. Dansk + andet/andre sprog som opvækstsprog

Sprog	Antal respondenter
	<i>n</i> = 70
Dansk / Engelsk	33
Dansk / Svensk	4
Dansk / Tysk	4
Dansk / Norsk	3
Dansk / Spansk	2
Dansk / Norsk / Svensk	2
Dansk / Arabisk	1
Dansk / Bosnisk	1
Dansk / Farsi	1
Dansk / Fransk	1
Dansk / Færøsk	1
Dansk / Hollandsk	1
Dansk / Islandsk	1
Dansk / Makedonsk	1
Dansk / Kinesisk	1
Dansk / Tyrkisk	1
Dansk / Engelsk / Berbisk	1
Dansk / Engelsk / Fransk	1
Dansk / Engelsk / Fransk / Svensk	1
Dansk / Engelsk / Hindi	1
Dansk / Engelsk / Hindi / Urdu	1
Dansk / Engelsk / Spansk	1
Dansk / Engelsk / Tyrkisk	1
Dansk / Engelsk / Tysk	1
Dansk / Engelsk / Finsk	1
Dansk / Fransk / Polsk	1
Dansk / Fransk / Portugisisk	1
Dansk / Svensk / Tysk	1

De respondenter, som har anvendt et andet/andre sprog end dansk i opvæksten, angiver en lang række forskellige sprog og sprogkombinationer. Tabel 6 nedenfor giver en oversigt over de 10 hyppigst nævnte sprog, der angives monolingvalt (dvs. som eneste opvækstsprog).

Tabel 6. Andet sprog end dansk som opvækstsprog – de 10 hyppigste angivne sprog

Sprog	Antal respondenter
	<i>n</i> = 364
Kinesisk	71
Tysk	49
Italiensk	33
Engelsk	32
Portugisisk	22
Spansk	20
Svensk	16
Persisk	10
Græsk	10
Polsk	9

Ph.d.-studerendes brug af forskellige sprog

For at afdække de ph.d.-studerendes brug af forskellige sprog i forbindelse med deres ph.d.-uddannelse er der først spurgt til, hvilke(t) sprog afhandlingen skrives på. Der er også givet mulighed for at svare ”Det har jeg endnu ikke besluttet”. Et opfølgende spørgsmål spørger til begrundelse for sprogvalget blandt de respondenter, som har valgt at skrive afhandlingen på et eller flere sprog. Dernæst er der spurgt til, hvilke(t) sprog de ph.d.-studerende i øvrigt benytter sig af i forbindelse med deres ph.d.-arbejde. Resultaterne for afhandlingens sprog og sprog, som er anvendt til forskellige funktioner, der er knyttet til ph.d.-arbejdet, præsenteres og diskuteres nedenfor i to separate afsnit.

Afhandlingens sprog

Af besvarelsene fremgår det først og fremmest, at 99% (1196 respondenter, $n = 1213$) havde besluttet sig for, hvilke(t) sprog de ville skrive afhandlingen på, mens 1% (17 respondenter, $n = 1213$) endnu ikke havde truffet et valg i den henseende. Af de respondenter, som angiver at have truffet et valg i forhold til afhandlingens sprog, markerer 94% (1141 respondenter, $n = 1213$) engelsk, mens 3% (34 respondenter, $n = 1213$) markerer dansk. En enkelt respondent skriver sin afhandling på svensk.

De resterende respondenter skriver deres afhandling på to sprog i en af følgende kombinationer:

- engelsk og dansk (14 respondenter)
- engelsk og kinesisk (2 respondenter)
- engelsk og persisk (2 respondenter)
- engelsk og ukrainsk (1 respondent)
- dansk og tysk (1 respondent)

Afhandlinger, som er skrevet på to sprog, er således kun repræsenteret blandt ganske få af undersøgelsens respondenter og involverer primært dansk og engelsk. Det drejer sig i alle tilfælde på nær ét om artikelaftandlinger. Fordelingen mellem artikelaftandlinger og monografi i hele datasættet er vist i tabel 7.

Tabel 7. Afhandlingstyper fordelt på fakultet

Hvilken type afhandling skriver du?	HUM n = 74	SCIENCE n = 471	SAMF n = 78	TEOL n = 12	JUR n = 21	SUND n = 557	I alt n = 1213
Monografi	67,6% (50)	7,9% (37)	14,1% (11)	100% (12)	81,0% (17)	5,2% (29)	12,9% (156)
Artikelsamling	24,3% (18)	63,1% (297)	80,8% (63)	0,0% (0)	4,8% (1)	72,2% (402)	64,4% (781)
Anden. Hvilken?	0,0% (0)	1,1% (5)	0,0% (0)	0,0% (0)	0,0% (0)	1,3% (7)	1,0% (12)
Det har jeg endnu ikke besluttet.	8,1% (6)	28,0% (132)	5,1% (4)	0,0% (0)	14,3% (3)	21,4% (119)	21,8% (264)

Det er bemærkelsesværdigt, at 64,4% – næsten to tredjedele – af respondenterne vælger at skrive deres afhandling som artikelsamling. Det er også interessant, at det fordeler sig forskelligt på fakulteterne. På HUM, TEOL og JUR vælger henholdsvis 67,6%, 100% og 81,0% monografien, mens respondenter fra SCIENCE, SAMF og SUND vælger artikelsamlingen, henholdsvis 63,1%, 80,8% og 72,2%. Respondenternes valg af afhandlingstype synes også at hænge sammen med deres valg af sprog i den forstand, at 88% af de respondenter, som skriver deres afhandling på dansk, skriver en monografi.

Dansk som afhandlingens sprog er repræsenteret på alle fakulteter men forekommer hyppigst blandt respondenter på Det Juridiske Fakultet (8 respondenter) og Det Humanistiske Fakultet (16 respondenter). Af det åbne spørgsmål omkring bevæggrunde for valg af sprog til afhandlingen fremgår det, at ph.d.-studerende på Det Juridiske Fakultet primært vælger dansk med den begrundelse, at afhandlingens kildemateriale, emne og publikum er dansk:

Min afhandling analyserer dansk ret og indeholder sproganalyser, ligesom den henvender sig til et dansksproget publikum og skal løfte et dansk forskningsfelt, som er underbelyst. [JUR]

Afhandlingen vedrører dansk forvaltningsret. Interesserede læsere er udelukkende danskere og evt. de andre nordiske lande, som også kan læse dansk. [JUR]

Fordi de fleste af kilderne er på dansk, og fordi engelske juridiske afhandlinger har det med at forsvinde i det store tomme hav. [JUR]

Projektet handler om dansk ret og historie, og det ville ikke give meget mening at lave på andre sprog. Er desuden ikke stærk nok i engelsk til at skrive en akademisk afhandling. Frygter, det ville påvirke indholdet. [JUR]

Selvom respondenter fra Det Humanistiske Fakultet ligeledes angiver et dansk kildemateriale og et dansk forskningsfelt og publikum som bevæggrunde for deres valg af dansk, er der flere svar, som tager udgangspunkt i sproglige kompetencer:

Afhandlingen bliver bedre. Jeg kan formulere mig (og tænke) langt mere sofistikeret på mit modersmål. [HUM]

For det første, fordi jeg vil bruge MEGET længere tid på at formulere mig i et velkrevet og flydende engelsk, end jeg vil på dansk. For det andet, fordi jeg bl.a. gør brug af lovtekster, interviews og centrale kilder på dansk/norsk, som jeg ville skulle bruge lang tid på at oversætte korrekt. Jeg ærgrer mig dog også, da jeg ved, at min afhandling så vil nå ud til en stærkt begrænset kreds af læsere. [HUM]

Fordi jeg oplever, at der er kortere afstand mellem tanke og tekst, når jeg skriver på dansk, og fordi jeg har måttet indse, at jeg er langt bedre til at behandle komplekse problemstillinger på mit modersmål end på andre sprog. [HUM]

På Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet er det derimod kombinationen af en vejlederanbefaling og emnets karakter, som forekommer hyppigst som bevæggrunde for sproget:

Pga. kraftig opfordring/anvisning fra vejledere. Og fordi mit genstandsfelt/data er fra Danmark. (omhandler højskolen) - ville selv gerne skrive på engelsk... [SCIENCE]

Fordi det anbefalede mine vejledere, da det involverede projekt er dansk og dermed interessant, primært i skandinaviske kulturelle sammenhænge..Så skal der selvfølgelig skrives artikler på engelsk efterfølgende. [SCIENCE]

Hvor dansk som afhandlingens eneste sprog forekommer hyppigst på Det Juridiske Fakultet og Det Humanistiske Fakultet, forekommer kombinationen af dansk og engelsk overvejende på Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet og Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet. Her handler det parallelsproglige valg ofte om, at de ph.d.-studerende dermed får mulighed for at publicere/formidle internationalt, samtidig med at de kan nå ud til et dansk publikum:

Engelsk i artiklerne pga. de journals, jeg skriver til, er engelsksprogede. Dansk i min samlede afhandling for at imødekomme mine danske interessenter. [SUND]

Dansk er mit modersmål, og engelsk bruges til international formidling af mine forskningsresultater. Jeg opfatter mig selv som stærkere i fagsprog på engelsk end på dansk. [SUND]

Kun 14 respondenter har valgt løsningen med at skrive deres afhandling på dansk og engelsk. Det står i kontrast til, at 64% vælger at skrive afhandlingen som en artikelsamling, hvor det kunne være oplagt at benytte muligheden for at formidle på begge sprog.

I svarene på spørgsmålet angående bevæggrunde for sprogvalget beskriver respondenterne en lang række grunde for at skrive afhandlingen på engelsk:

- **Publicering**

For at øge chancen for publicering i anerkendte tidsskrifter. [SAMF]

Det er nemmere omsætteligt til artikler til internationale tidsskrifter. [HUM]

If I want to publish in good journals, I must publish in English. [SCIENCE]

- **Publikum & Udbredelse**

Det hænger sammen med, hvordan jeg ser målgruppen for min forskning. Både dansk og spansk (som er det sprog, jeg udfører mit feltarbejde på), ville begrænse udbredelsen. [HUM]

For at give afhandlingen det bredest mulige publikum. [JUR]

Man når flest med sin formidling på dette sprog. Det meste forskning i mit felt udgives på engelsk, og de journals, der er interessant at satse på, kræver engelsk. [SCIENCE]

Engelsk er et bredt anvendt sprog inden for området, mens dansk ville begrænse afhandlingen til at blive læst i Danmark. Engelsk giver også mulighed for bedømmere uden for Danmarks grænser. [SUND]

- **Karriere**

Karriere: meget få ville læse om nordeuropæisk renæssance i Danmark. [HUM]

For at være i dialog med et internationalt forskningsfelt og have bedre muligheder for at søge stillinger i udlandet efterfølgende. [HUM]

Dels for at øge publikummet, dels fordi afhandlingens genstand bl.a. omhandler problemstillinger i amerikansk teologi, dels af karrierestrategiske grunde. [TEOL]

- **Forskningsfelt**

Fordi den internationale forskningsdiskussion, afhandlingen skriver sig ind, primært er engelsk (og tysk). [TEOL]

Det er forskningens sprog. Al forskning skrives på engelsk inden for matematik. Det meste læse- materiale over bachelorniveau, der er skrevet efter 1960, er på engelsk. Det er simpelthen det naturlige sprog at bruge, når man laver matematik. [SCIENCE]

Fordi engelsk er det sprog, der bruges inden for forskningen. En model, som de har i Japan (alt skal skrives på japansk, og man kan frivilligt oversætte og udgives på engelsk), virker ulogisk - man laver en masse forskning, som ikke kan bruges af andre, da det meste kun er på japansk! [SUND]

- **Litteratur & fagtermer**

Det meste af det, jeg læser, er på engelsk, så hele mit begrebsapparat er på engelsk. [HUM]

Fordi al litteratur er på engelsk og fordi det er lettere i forhold til den vejledning og feedback, jeg kan få ved sparring med forskere i netværket. [SCIENCE]

Da artiklerne vil være på engelsk, og opponenterne vil være engelsksprogede, giver det mest mening. Også da vores arbejdsprog er engelsk, samt at der ikke findes danske ord for mange centrale vendinger og betydninger i molekylærbiologien. [SUND]

- **Engelsk som akademisk lingua franca**

Engelsk anses for at være et sprog, alle forstår. Mange på instituttet taler engelsk men ikke dansk, og værker bliver generelt ikke læst i feltet, hvis de ikke er på engelsk. Det er dermed ikke rigtigt et aktivt valg, men en selvfølge. [SCIENCE]

It is the global language of science dissemination. Also, my Danish is not that good. [SCIENCE]

- **Engelsk som modersmål**

English is my native language, which means I can express myself better. But also because English is more universal in terms of conferences, publishing articles, etc. [HUM]

- **Erfaring med engelsk / sprogbeherskelse**

Because I did my master's degree in English as well and feel like that has become my main academic language. [HUM]

Because I am not a Danish speaker, so I needed to choose another language, and I chose English because is the language of the academia worldwide. [HUM]

Det er det af hovedsprogene i mit fag, som jeg behersker bedst. [HUM]

- **Vejledningen/vejledere sprog**

Min bivejleder er tysk og kan ikke give feedback på tekster skrevet på dansk. [HUM]

- **Bedømmelsesudvalg**

Fordi det letter evt. publicering, hvis jeg vælger artikelbaseret afhandling, og letter sammensætningen af bedømmelsesudvalg. [HUM]

Der er ikke andre muligheder, da mine opponenter skal være fra udlandet. [SCIENCE]

- **Formelt krav**

It is compulsory to write the thesis in English as part of the Joint PhD Programme. [JUR]

English is required by my host university. [SAMF]

Det er et krav fra ph.d.-skolen har jeg fået af vide. [SCIENCE]

Jeg tror, det er et krav? Hvis der skal være internationale opponenter, så kan jeg ikke skrive på dansk. Havde jeg haft et valg, havde jeg nok stadig skrevet på engelsk. [SCIENCE]

- **Anbefaling**

Jeg er blevet anbefalet at skrive den på engelsk ift. fremtidsmuligheder og brugbarheden af Ph.d.en indenfor feltet. [SAMF]

- **Pres**

Det ønskede jeg egentlig ikke [at skrive afhandlingen fra engelsk], men der er et pres fra vejledere og fra ansættelsesudvalg (fordi, det eftersigende signalerer, at man er villig til at publicere internationalt. Jeg havde foretrukket at skrive på dansk og publicere på engelsk sideløbende eller efterfølgende) [HUM]

Som det fremgår af citaterne ovenfor, er der oftest tale om en kombination af forskellige beveggrunde, som med fordel kunne undersøges mere systematisk i fremtidige undersøgelser. Forskelle mellem fakulteter er heller ikke afsøgt systematisk her, men det skal fremhæves, at mange respondenter fra SCIENCE påpeger, at der reelt ikke er tale om et valg af afhandlingens sprog, men at det er en selvfølge, at afhandlingen skrives på engelsk:

Engelsk er den eneste reelle valgmulighed for en naturvidenskabelig forsknings PhD [SCIENCE]

Det er det, man gør/bør. Hvordan skulle andre forskere kunne læse min afhandling på dansk? [SCIENCE]

Det er det eneste, der giver mening. Feltet er internationalt, fagsproget er engelsk. [SCIENCE]

På de tørre fakulteter beskrives engelsk generelt som noget, der kan øge muligheden for at publicere, give bedre karrieremuligheder osv., mens engelsk på de våde fakulteter, især SCIENCE, beskrives som en nødvendighed og som det eneste, der giver mening.

Når 94% af undersøgelsens respondenter vælger at skrive deres afhandling på engelsk, må vi konkludere, at det er normen. Dansk vælges kun som afhandlingssprog, når der er særlige grunde til det. Respondenternes kommentarer peger på, at sådanne særlige grunde

kan være, at fagområdets materiale og tradition er dansk, at de relevante jobs ligger i Danmark, samt arbejdsmarkedets forventninger i øvrigt. Det kan også dreje sig om manglende sprogkompetencer, som skaber usikkerhed hos den ph.d.-studerende. Det kan dog ikke udelukkes, at flere afhandlinger i virkeligheden burde skrives på dansk, fordi det ville være det mest meningsfulde ud fra både faglige og erhvervsmæssige betragtninger.

Brug af sprog i forbindelse med ph.d.-arbejdet

I undersøgelsen er de ph.d.-studerende som nævnt også blevet spurgt om, hvilke(t) sprog de anvender i forbindelse med ph.d.-arbejdet ud over afhandlingssproget. Tabel 8 nedenfor giver en oversigt over de 17 sprog, som 5 eller flere respondenter bruger (se appendiks 3 for en komplet liste over de i alt 49 anvendte sprog).

Tabel 8. Sprog anvendt til ph.d.-arbejdet

	Antal respondenter <i>n</i> = 1213
Engelsk	89,4% (1084)
Dansk	64,1% (777)
Tysk	10,3% (125)
Svensk	7,0% (85)
Fransk	6,1% (74)
Norsk	5,4% (65)
Spansk	3,5% (43)
Italiensk	1,8% (22)
Portugisisk	1,1% (13)
Hollandsk	0,9% (11)
Græsk	0,9% (11)
Kinesisk	0,9% (11)
Russisk	0,7% (9)
Swahili	0,7% (9)
Arabisk	0,7% (8)
Islandsk	0,6% (7)
Latin	0,4% (5)

Som det fremgår af tabel 8, anvender næsten 90% af respondenterne engelsk til forskellige funktioner i forbindelse med deres ph.d.-arbejde, mens 64% bruger dansk. En yderligere analyse viser, at:

- engelsk anvendes som det eneste sprog af 28% (339 respondenter, $n = 1213$)
- dansk anvendes som det eneste sprog af 6% (78 respondenter, $n = 1213$)
- en kombination af dansk og engelsk anvendes af 41% (497 respondenter, $n = 1213$)

Det er således klart, at dansk og engelsk indtager de fremtrædende roller, men der bruges samtidig en række andre sprog, tysk, svensk, fransk, norsk og spansk som de hyppigste.

Sammenligner man brugen af sprog på de enkelte fakulteter (se tabel 9 s. 22), fremgår det, at engelsk spiller en stor rolle på alle fakulteter. Det ses dog også, at dansk og engelsk indtager næsten ligeværdige roller på det Det Humanistiske Fakultet, Det Samfundsvidenskabelige Fakultet og Det Teologiske Fakultet. Andre sprog end dansk og engelsk spiller den største rolle på Det Humanistiske Fakultet. Her må vi dog ikke overse, at der bag procentangivelserne, som ofte kan synes uanseelige, kan gemme sig grupper af individer, der benytter andre sprog end engelsk, og som kan have behov for støtte. På SCIENCE er der for eksempel 52 respondenter, der angiver tysk, 33 fransk og 22 spansk. Her hører det med til billedet at 19 respondenter ud af de 52, som angiver tysk, som et sprog de anvender, også angiver tysk som deres opvækstsprog. For fransk gælder dette for 5 af de 33 respondenter og for spansk for 3 af de 22 respondenter. Størstedelen af de respondenter, der benytter andre sprog end engelsk og dansk, anvender således sprogene som fremmedsprog, henholdsvis 33 tysk, 28 fransk og 19 spansk.

Tabel 9. Brug af forskellige sprog fordelt på fakultet

	HUM <i>n</i> = 72	SCIENCE <i>n</i> = 471	SAMF <i>n</i> = 78	TEOL <i>n</i> = 12	JUR <i>n</i> = 21	SUND <i>n</i> = 557	I alt <i>n</i> = 1213
Engelsk	81,9% (59)	89,8% (423)	80,8% (63)	83,3% (10)	95,2% (20)	91,4% (509)	89,4% (1.084)
Dansk	75,0 (54)	56,3% (265)	82,1% (64)	75,0% (9)	57,1% (12)	67,0% (373)	64,1% (777)
Tysk	36,1% (26)	11,0% (52)	12,8% (10)	66,7% (8)	23,8% (5)	4,3% (24)	10,3% (125)
Svensk	27,8% (20)	4,5% (21)	9,0% (7)	25,0% (3)	38,1% (8)	4,7% (26)	7,0% (85)
Fransk	25,0% (18)	7,0% (33)	10,3% (8)	33,3% (4)	19,0% (4)	1,3% (7)	6% (74)
Norsk	26,4% (19)	3,2% (15)	5,1% (4)	25,0% (3)	33,3% (7)	3,1% (17)	5% (65)
Spansk	6,9% (5)	4,7% (22)	5,1% (4)	0% (0)	0% (0)	2,2% (12)	4% (43)
Italiensk	8,3% (6)	2,5% (12)	0% (0)	8,3% (1)	0% (0)	0,5% (3)	2% (22)
Andre	59,7% (43)	11,0% (52)	10,3% (8)	58,3% (7)	19,0% (4)	0,2% (1)	1,1% (13)

For at komme nærmere en forståelse af, hvad de ph.d.-studerende bruger de forskellige sprog til, er respondenterne for hvert sprog blevet bedt om at angive, hvilke funktioner de benytter det til. Spørgsmålet var delvist lukket med otte svarkategorier og en 'andet'-kategori. Respondenter har altså selv kunnet tilføje kategorier. Tabel 10 nedenfor giver en oversigt over brugen af sprog til bestemte funktioner i forbindelse med ph.d.-arbejdet ud fra de lukkede kategorier. Her fremgår det, at dansk og engelsk anvendes næsten lige hyppigt ved en række funktioner (kommunikation med vejledere, kolleger i uformelle sammenhænge, i administrative sammenhænge samt i undervisning). Det fremgår ligeledes, at andre sprog end dansk og engelsk spiller den største rolle i forhold til læsning af fagtekster og indsamling af data og har dermed betydning for adgangen til information og kilder. Trods de beskedne procentsatser på 8% og 5% er det reelt 95 respondenter, der læser fagtekster på tysk og 61 på fransk, ligesom henholdsvis 24 og 23 respondenter angiver, at de bruger disse to sprog i

forbindelse med dataindsamling. En krydsning med opvækstsprog viser, at det kun er en mindre del af disse, der har de pågældende sprog som opvækstsprog.

Tabel 10. Brugen af sprog til forskellige funktioner i forbindelse med ph.d.-arbejdet

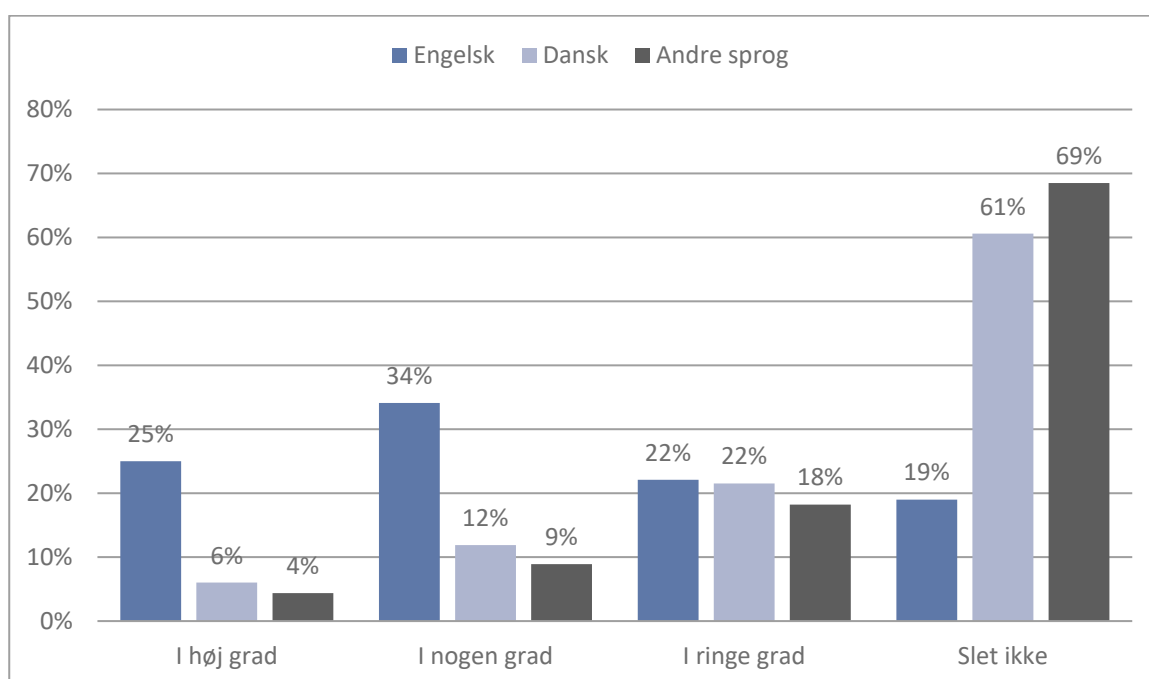
	Engelsk	Dansk	Tysk	Norsk/ Svensk	Fransk	Andre
Læse fagtekster	88,6% (1075)	17,7% (190)	7,8% (95)	9,7% (118)	5,0% (61)	13,6% (165)
Indsamle data	57,5% (698)	31,7% (385)	2,0% (24)	2,0% (25)	1,9% (23)	7,1% (86)
Udføre feltarbejde	33,6% (407)	20,7% (251)	0,9% (11)	0,7% (8)	1,0% (12)	6,1% (74)
Skrive forskningsartikler	85,2% (1033)	4,9% (59)	0,4% (5)	0,1% (1)	0,1% (1)	1,0% (11)
Skrive populærvidenskabelige artikler	26,9% (326)	15,7% (191)	0,4% (5)	0,2% (3)	0,0% (0)	0,7% (8)
Deltage i ph.d.-kurser	86,0% (1043)	32,4% (393)	0,4% (5)	0,7% (8)	0,2% (3)	1,7% (21)
Deltage i forskergruppemøder	73,9% (896)	34,7% (422)	0,4% (5)	2,4% (29)	0,0% (0)	1,0% (11)
Præsentere ved konference (eller lignende) i DK	61,1% (741)	29,0% (352)	0,1% (1)	0,2% (2)	0,1% (1)	0,7% (8)
Præsentere ved konference (e.l.) i udland	78,9% 958	1,0% (12)	0,7% (9)	0,8% (10)	0,7% (8)	0,7% (9)
Kommunikere med vejledere	50,7% (615)	57,0% (692)	1,5% (18)	0,1% (17)	0,2% (3)	1,2% (15)
Kommunikere med kolleger i uformelle sammenhænge	72,6% (881)	60,0% (727)	4,2% (51)	3,7% (45)	1,5% (18)	6,6% (80)
Kommunikere i admin. sammenhænge	43,8% (531)	54,0% (654)	0,6% (7)	0,7% (9)	0,1% (1)	1,5% (18)
Undervise	47,5% (576)	40,7% (494)	0,1% (1)	1,9% (23)	0,0% (0)	1,6% (19)

Vi kan konkludere, at engelsk spiller en dominerende rolle i forhold til de alle funktioner, men er stærkt suppleret af dansk, som får en særligt fremtrædende rolle i administrative sammenhænge, kommunikation med vejledere og uformel omgang med kolleger. Hertil kommer den mere individualiserede og projektspecifikke anvendelse af andre sprog som for eksempel tysk, fransk og spansk. Dette er et område, som belyses yderligere i næste afsnit om behovet for at styrke sprogkompetencerne i forskellige sprog.

Ph.d.-studerendes behov for sproglig kompetenceudvikling

Ud over sprogbrug bliver de ph.d.-studerende i spørgeskemaet også spurgt om, i hvilken grad de har oplevet et behov for at styrke a) engelsk, b) dansk og c) andre sprog end dansk og engelsk i forbindelse med deres ph.d.-uddannelse. Respondenterne er ved alle tre spørgsmål blevet bedt om at graduere oplevede behov som 'i høj grad', 'i nogen grad', 'i ringe grad' eller 'slet ikke'.

Resultaterne fra de tre graderede spørgsmål om sprogbehov er præsenteret samlet i figur 4 nedenfor.

Figur 4. Behov for sproglig kompetenceudvikling i dansk, engelsk og andre sprog

Som det fremgår af figur 4, fremstår behovet for at styrke engelsk som mest markant. En fjerdedel af respondenterne svarer nemlig (25%, 301 respondenter, $n = 1213$), at de 'i høj grad' har oplevet et behov for at styrke engelsk, mens 6% (73 respondenter, $n = 1213$) har oplevet et tilsvarende behov for at styrke dansk og 4% (53 respondenter, $n = 1213$) for andre sprog end dansk og engelsk.

Hvis man kigger nærmere på behovet for at styrke **engelsk**, når det er fordelt på fakultet, fremgår det af tabel 11 nedenfor, at JUR ligger noget lavere end gennemsnittet i forhold til antallet af respondenter, der 'i høj grad' oplever et behov for at styrke deres engelsk, mens HUM ligger en anelse højere. TEOL viser 58,3%, men det drejer sig dog kun om 7 respondenter. 34,1% svarer, at

de ”i nogen grad” oplever dette behov, og det vil sige, at i alt 58,9% siger, at de i høj eller nogen grad oplever behov for at forbedre deres engelsk. Det peger på, at mere end 700 ph.d.-studerende kunne have gavn af aktiv støtte til at udvikle deres sprogkompetencer i engelsk.

Tabel 11. Behovet for at styrke engelsk i løbet af ph.d.-uddannelsen fordelt på fakultet

<i>I hvilken grad har du oplevet et behov for at styrke engelsk under din ph.d.-uddannelse?</i>	HUM <i>n = 74</i>	SCIENCE <i>n = 471</i>	SAMF <i>n = 78</i>	TEOL <i>n = 12</i>	JUR <i>n = 21</i>	SUND <i>n = 557</i>	I alt <i>n = 1213</i>
Slet ikke	14,9% (11)	22,7% (107)	19,2% (15)	8,3% (1)	42,9% (9)	15,6% (87)	19,0% (230)
I ringe grad	21,6% (16)	23,8% (112)	17,9% (14)	16,7% (2)	14,3% (3)	21,7% (121)	22,1% (268)
I nogen grad	32,4% (24)	29,5% (139)	37,2% (29)	16,7% (2)	28,6% (6)	38,4% (214)	34,1% (414)
I høj grad	31,1% (23)	24,0% (113)	25,6% (20)	58,3% (7)	14,3% (3)	24,2% (135)	24,8% (301)

En fordeling af behovet for at styrke **dansk** mellem fakulteter viser et ganske ensartet billede, se tabel 12 nedenfor. De 73 respondenter (6%), der tilkendegiver, at de ”i høj grad” oplever et behov, fordeler sig jævnt over fakulteterne. Der er dog en vis masse på SCIENCE og SUND, henholdsvis 24 og 34 respondenter. Svarkategorien ”i nogen grad” viser cirka 12% på alle fakulteter undtagen TEOL. Det drejer sig om 144 respondenter, og sammen med de 73, der svarede ”i høj grad”, giver det en sum på 217 ph.d.-studerende på tværs af KU, der kunne være interesserede i at deltage i støtteforløb med fokus på dansk.

Tabel 12. Behovet for at styrke dansk i løbet af ph.d.-uddannelsen fordelt på fakultet

<i>I hvilken grad har du oplevet et behov for at styrke dansk under din ph.d.-uddannelse?</i>	HUM <i>n = 74</i>	SCIENCE <i>n = 471</i>	SAMF <i>n = 78</i>	TEOL <i>n = 12</i>	JUR <i>n = 21</i>	SUND <i>n = 557</i>	I alt <i>n = 1213</i>
Slet ikke	62,2% (46)	56,9% (268)	62,8% (49)	75,0% (9)	61,9% (13)	62,8% (350)	60,6% (735)
I ringe grad	14,9% (11)	25,7% (121)	19,2% (15)	16,7% (2)	19,0% (4)	19,4% (108)	21,5% (261)
I nogen grad	13,5% (10)	12,3% (58)	11,5% (9)	0,0% (0)	9,5% (2)	11,7% (65)	11,9% (144)
I høj grad	9,5% (7)	5,1% (24)	6,4% (5)	8,3% (1)	9,5% (2)	6,1% (34)	6,0% (73)

Hvis man differentierer behovet for at styrke **dansk** i forhold til respondenternes opvækstspog yderligere, fremgår det, at det primært – men ikke udelukkende – opleves af ph.d.-studerende, der ikke har dansk som opvækstspog, se tabel 13 nedenfor. Af de 217 respondenter, der har oplevet et behov for at styrke deres dansk i høj eller nogen grad, er 82,5% (n = 179 respondenter), ph.d.-studerende, der ikke har dansk som opvækstspog.

Tabel 13. Behovet for at styrke dansk i løbet af ph.d.-uddannelsen fordelt på opvækstspog

<i>I hvilken grad har du oplevet et behov for at styrke dansk under din ph.d.-uddannelse?</i>	Dansk <i>n = 698</i>	Dansk + andet/andre <i>n = 70</i>	- dansk <i>n = 445</i>	I alt <i>n = 1213</i>
Slet ikke	83,2% (581)	71,4% (50)	23,4% (104)	60,6% (735)
I ringe grad	12,5% (87)	17,1% (12)	36,4% (162)	21,5% (261)
I nogen grad	3,9% (27)	7,1% (5)	25,2% (112)	11,9% (144)
I høj grad	0,4% (3)	4,3% (3)	15,1% (67)	6,0% (73)

I forhold til at styrke **andre sprog end dansk og engelsk** viser en fordeling på fakulteter (se tabel 14 nedenfor), at HUM, TEOL og JUR placerer sig noget over gennemsnittet, både i forhold til

respondenter, der 'i høj grad' og 'i nogen grad' oplever dette behov. SUND placerer sig omvendt en anelse under gennemsnittet. Hvis man kigger på den samlede masse, som i nogen eller høj grad kunne være interesserede i kompetenceudvikling, der retter sig mod andre sprog end dansk og engelsk, drejer det sig om 161 respondenter.

Tabel 14. Behovet for at styrke andre sprog end dansk og engelsk fordelt på fakultet

<i>I hvilken grad har du oplevet et behov for at styrke engelsk under din ph.d.-uddannelse?</i>	HUM <i>n = 74</i>	SCIENCE <i>n = 471</i>	SAMF <i>n = 78</i>	TEOL <i>n = 12</i>	JUR <i>n = 21</i>	SUND <i>n = 557</i>	I alt <i>n = 1213</i>
Slet ikke	32,4% (24)	66,7% (314)	64,1% (50)	16,7% (2)	33,3% (7)	77,9% (434)	68,5% (831)
I ringe grad	18,9% (14)	19,1% (90)	17,9% (14)	16,7% (2)	33,3% (7)	16,9% (94)	18,2% (221)
I nogen grad	31,1% (23)	10,0% (47)	9,0% (7)	33,3% (4)	23,8% (5)	3,9% (22)	8,9% (108)
I høj grad	17,6% (13)	4,2% (20)	9,0% (7)	33,3% (4)	9,5% (2)	1,3% (7)	4,4% (53)

Der er i spørgeskemaet spurgt til respondenternes deltagelse i kurser for at, se tabel 15 nedenfor.

Tabel 15. Deltagelse i kurser for at styrke sprogkompetencer opdelt på fakultet.

<i>Har du deltaget i et eller flere kurser for at styrke dine sprogkompetencer?</i>	HUM <i>n = 74</i>	SCIENCE <i>n = 471</i>	SAMF <i>n = 78</i>	TEOL <i>n = 12</i>	JUR <i>n = 21</i>	SUND <i>n = 557</i>	I alt <i>n = 1213</i>
Ja	39,2% (29)	23,6% (111)	29,5% (23)	58,3% (7)	19,0% (4)	30,2% (169)	28,2% (342)
Nej, men det forventer jeg at gøre	20,3% (15)	25,3% (119)	35,9% (28)	25,0% (3)	38,1% (8)	30,5% (170)	28,3% (343)
Nej, og det forventer jeg ikke at gøre	40,5% (30)	53,3% (250)	34,6% (27)	16,7% (2)	42,9% (9)	40,6% (226)	44,8% (544)

Mere end en fjerdedel (28,2%) svarer, at de har taget et sprogkursus, og et tilsvarende antal (20,3%) siger, at de forventer at tage et sprogkursus. Knap halvdelen (40,5%) svarer, at de ikke har deltaget og ikke forventer at deltage i kurser for at styrke deres sprogkompetencer. Fordelingen mellem fakulteterne er nogenlunde jævn, idet det dog afspejles, at teologistuderende har ganske særlige sprogbehov. Det højeste tal for afvisning af behovet for eller ønsket om at tage sprogkurser ser vi på SCIENCE med 53,3%, men det er dog stadig tæt på halvdelen, der enten har taget et sprogkursus eller overvejer det. Der må dog tages højde for, at respondenterne kan have tolket dette spørgsmål meget forskelligt og også kan have forskellige opfattelser af, hvad der kan regnes som et sprogkursus. Det kan være uklart, om et kursus som for eksempel *Presentation techniques in English* skal opfattes som et sprogkursus eller et kursus i retorik.

Der er ikke spurgt yderligere til respondenternes fravalg eller tilvalg af kurser for at styrke deres sprogkompetencer, men i forbindelse med et åbent spørgsmål, hvor respondenterne blev bedt om at beskrive eventuelle behov for at styrke sproglige kompetencer, kommenterer respondenterne ofte på kursusbehov i forlængelse af behov for sproglig kompetenceudvikling. Respondenternes svar på dette åbne spørgsmål er behandlet nedenfor i tre uddybende analyser af behov og muligheder for sproglig kompetenceudvikling i relation til a) engelsk b) andre sprog end dansk og engelsk og c) dansk som andetsprog.

Engelsk

177 respondenter giver en uddybende beskrivelse af deres behov for at styrke deres engelskkundskaber i forbindelse med spørgsmålet *Beskriv eventuelle behov for sproglig kompetenceudvikling, som du har oplevet*. Tabel 16 nedenfor giver en oversigt over de behov, som respondenterne nævner, og den hyppighed, hvormed de nævnes. De ph.d.-studerende nævner typisk mere end ét behov, hvilket betyder, at procentantallet overstiger 100.

Tabel 16. Typer af behov for engelsk

Type af behov	Antal respondenter <i>n</i> = 177	Procentantal
SKRIVNING		
Skrive forskningsartikler	78	44,1%
Skrive	22	12,4%
Skrive akademisk	16	9,0%
Skrive afhandling	3	1,7%
Skrive flydende	1	0,6%
Skrive forskningsansøgninger	1	0,6%
Skrive formelle e-mails	1	0,6%
MUNDTLIGHED		
Forstå konferencepræsentationer	12	6,8%
Give præsentationer	14	7,9%
Give konferencepræsentationer	10	5,6%
Tale flydende	4	2,3%
Forstå mundtligt sprog	2	1,1%
Præsentere projekt	1	0,6%
Forsvare afhandling	1	0,6%
Mundtlig akademisk engelsk	1	0,6%
KOMMUNIKATION		
Kommunikere	6	3,4%
Kommunikere med andre forskere	4	2,3%
Kommunikere med kolleger	3	1,7%
Kommunikere om projekt	1	0,6%
Kommunikere professionelt	1	0,6%
Kommunikere internationalt	1	0,6%
Kommunikere ideer og resultater	1	0,6%
Kommunikere ideer ved vejledning	1	0,6%
ANDET		
Læse	10	5,6%
Ordforråd	7	4,0%
Undervise/vejlede	5	2,8%
Akademisk engelsk	3	1,7%
Fagsprog	3	1,7%
Deltage i møder	1	0,6%
Deltage i kurser	1	0,6%

Som det fremgår af tabel 16, centrerer behovene for engelsk kompetenceudvikling sig især omkring de produktive færdigheder: at skrive og tale på engelsk. De to færdigheder nævnes ofte sammen og i kontrast til lytte- og læsefærdigheder (sprogforståelse).

Forskningsartikler på engelsk kræver et højt skriftligt niveau, og jeg vil derfor gerne have styrket mit faglige skriftlige engelsk. Ligeledes vil jeg også gerne have styrket mit faglige mundtlige engelsk med henblik på at styrke selvsikkerheden ved oplæg og diskussioner i internationale sammenhænge. Sprogforståelse (læse og lytte) er intet problem. [SUND]

In both writing and speaking, I need to be more fluent in English. Reading and listening is good enough. [HUM]

Først og fremmest at skrive artikler på engelsk og at præsentere mit projekt/ kommende resultater på engelsk. [SAMF]

Jeg har i særdeleshed haft behov for at styrke mine kompetencer i forhold til at skrive forskningsartikler og diskutere fagligt på engelsk. [SUND]

Hoveddelen af mit faglige arbejde foregår både skriftligt og mundtligt på engelsk. Mine sproglige kompetencer er ikke særligt udviklede, og jeg oplever mig især udfordret, når jeg skal udtrykke mig skriftligt eller mundtligt på engelsk. Mit ordforråd er simpelthen ikke stort nok til at kunne formulere mig tilstrækkeligt nuanceret og præcist. Jeg kan være noget tilbageholdende med at deltage i uplanlagte samtaler på engelsk om min forskning, da jeg ikke kan formulere mig tilstrækkeligt præcist. [SAMF]

Kunne have behov for styrkelse af engelsk, da det kan gøre mig usikker at præsentere noget mundtligt på engelsk, da jeg grundet mindre ordforråd mangler spontanitet. Arbejde med at formulere mig skriftligt på engelsk falder mig også mere udfordrende (mere tidskrævende) end at formulere de samme ting på dansk. [SUND]

Jeg kunne godt have brugt nogle sproglige kurser i at formulere mig på engelsk. Det er tidskrævende at skrive alt på engelsk, og jeg er ofte usikker på grammatikken. Det har også været en udfordring, at alle oplæg er på engelsk, men med tiden bliver man bedre til det. [SCIENCE]

At forbedre engelsk tale kompetencerne synes jeg forbedres hurtigt, som man læser og taler med andre folk på engelsk. At skrive videnskabeligt på engelsk, har jeg oplevet, er sværere og kræver noget mere træning og en større udvidelse af engelskordforrådet. [SCIENCE]

Det er nyt for mig både at skrive på og fremlægge på engelsk. Begge dele er svært - og jeg er ofte i tvivl om, hvorvidt jeg udtrykker mig præcist nok. Og om jeg laver helt banale sproglige fejl. Begge dele (mundtlig og skriftlig formidling på engelsk) betragter jeg som en del af det, jeg skal lære. [TEOL]

Behov for at styrke engelsk med det formål at kunne publicere mine artikler i engelsksprogede tidsskrifter. Da jeg begyndte på ph.d.-uddannelsen, syntes jeg, jeg var god til engelsk. Men det er gået op for mig, at det kræver et helt andet niveau at kunne skrive artikler på engelsk. [SUND]

Jeg har begået mig meget på engelsk skriftligt og mundtligt i forbindelse med tidligere job og privat i øvrigt - men at skrive forskningsartikler på engelsk har nu alligevel været en udfordring og jeg vil gerne have mere støtte i dette. [SUND]

Som det fremgår af citaterne ovenfor, peger respondenterne ofte på en usikkerhed i forbindelse med deres beherskelse af grammatik og et præcist ordforråd i forbindelse med både skriftligt arbejde og mundtlige oplæg på engelsk. Nogle respondenter nævner, at de oplever, at det er svært for dem at nå det sproglige niveau, som forventes i forskningsartikler i internationale engelsksprogede tidsskrifter, uden sproglig støtte i ph.d.-forløbet.

Blandt behovsbeskrivelserne optræder både kommentarer, som peger på, at nogle respondenter oplever, at de står solidt på engelskkompetencer, som de har tilegnet sig i tidligere uddannelse, mens andre oplever, at dette ikke er tilfældet:

Føler, at man bliver klædt meget godt på sprogligt under bachelor- og kandidatuddannelsen i fysik til at klare sig som ph.d., hvor kommunikation hovedsageligt foregår på engelsk. I forbindelse med formidling (præsentationer og artikelskrivning) har jeg haft stor gavn af, at min vejleder taler engelsk som modersmål. [SCIENCE]

Jeg synes ikke, jeg er dygtig nok til skriftligt engelsk, jeg er kun langsomt ved at udvikle / støve mit sprog af. Min kandidatuddannelse var ikke på engelsk, og har ikke formidlet særligt meget på engelsk før min ph.d.-ansættelse. [SCIENCE]

Man er meget dårligt forberedt til at skrive på engelsk efter en almindelig kandidatuddannelse. I mit tilfælde kom beslutningen om at skrive på engelsk relativt sent, og jeg har derfor ikke haft mulighed for at deltage i kurser. Der kunne godt være et generisk – ”how to write in English” kursus, der blev gentaget hvert efterårssemester. Det der artikelkursus, der har været udbudt et par gange, har set for specifikt ud i forhold til mine behov. [HUM]

Selvom udbuddet af kurser i skriftlig forskningsformidling på engelsk gennem KU's forskerskoler er omfattende, peger disse kommentarer på, at enkelte studerende kan opleve, at kursusudbuddet ikke matcher deres specifikke behov.

Dansk som andetsprog

128 respondenter giver en uddybende beskrivelse af deres behov for danskkundskaber i forbindelse med spørgsmålet *Beskriv eventuelle behov for sproglig kompetenceudvikling, som du har oplevet*. Langt de fleste besvarelser er fra respondenter, der ikke har dansk som opvækstprog (89%, 114 respondenter, $n = 128$). Analysen nedenfor er alene baseret på de respondenter, der ikke har dansk som opvækstprog. Dette er sorteret på baggrund af spørgsmålet om opvækstprog (se s. 11).

Tabel 17 nedenfor giver en oversigt over de behov for dansk som andetsprog, som respondenterne nævner, og den hyppighed, hvormed de nævnes. De ph.d.-studerende nævner typisk mere end ét behov.

Tabel 17. Typer af behov for dansk som andetsprog

Type af behov	Antal respondenter	Procentandel
	<i>n</i> = 114	
Kommunikere/interagere med kolleger	53	46,5%
Fungere i faglige sammenhænge	37	32,5%
Undervise	13	11,4%
Integrere / opnå tilhørsfølelse	11	9,6%
Forstå/håndtere administrative opgaver	7	6,1%
Forstå e-mails	7	6,1%
Gøre karriere	3	2,6%
Networke	2	1,8%
Andet	4	3,5%

Som det fremgår af tabel 17, nævner respondenterne oftest, at de har brug for dansk for at kunne kommunikere/interagere med kolleger. Nogle respondenter beskriver i den forbindelse udelukkende et behov for et dansk at kunne kommunikere med dansktalende kolleger i uformelle, sociale sammenhænge:

The only need I felt to improve Danish was from a social context i.e., to talk at lunches plus integrate. However, most of my research fellows are Danes who speak excellent English or non-Danes who speak no English. [SCIENCE]

I would like to be able to speak better Danish than I can for social purposes at the department, and yet have not found this essential for academic purposes. [TEOL]

Danish colleagues speak to each other in Danish sometimes, and it would be nice to be able to participate, although if it is about work everyone always talk to each other in English. [SCIENCE]

Disse respondenter synes at skelne ret skarpt mellem dansk som socialt sprog og engelsk som et arbejdssprog/akademisk sprog. Kompetencer på dansk ses som nyttige i forhold til social kommunikation (og ofte integration på arbejdspladsen), men ikke som absolut nødvendige, fordi dansktalende kolleger også taler godt engelsk, eller fordi andre sprog end dansk eller engelsk også spiller en rolle, som det antydes i det første citat.

Hvor nogle respondenter udelukkende oplever et behov for dansk til social kommunikation, udtrykker andre respondenter, at de også har behov for dansk – og et ønske om at lære dansk – for at kunne begå sig i mere formelle arbejdsmæssige sammenhænge på KU. Det kunne f.eks. være i forbindelse med møder, administrative opgaver, faglige arrangementer, undervisning og forskningsarbejde:

I need to improve my Danish since still at the department and within my field of studies, (Arctic Studies) many people are Danish-speakers or Scandinavian and therefore prefer to speak Danish, also within more formal contexts. [HUM]

I have needed to improve my Danish in order to communicate in both an informal (e.g. lunch) and formal (e.g. meetings) setting. Additionally, I've needed to improve my Danish to understand presentations at seminars. [SUND]

Jeg er Tysker, derfor skal jeg lære dansk for at kunne kommunikere med mine kolleger og for at undervise veterinær ph.d.-studerende. [SUND]

I need to better my Danish to interact socially with colleagues, participate in mentoring programmes, interact with administrative staff, one day hopefully teach in Danish. [HUM]

I need Danish for my research and to better communicate in my work environment with colleagues. [SAMF]

For disse respondenter er dansk altså også et arbejdssprog, som de har måttet lære sig eller ønsker at lære sig. For de fleste respondenter er der tale om en kombination af et behov for dansk til social kommunikation og to eller tre arbejdsrelaterede behov, snarere end der er tale om en bred vifte af behov. Men behovene begrænser sig ikke kun til udførelse af administrative opgaver - også i forhold til kerneaktiviteter i ph.d.-arbejde udtrykkes der behov for dansk som arbejdssprog.

Kigger man nærmere på disse, omfatter behovene for dansk til at udføre forskning, læsning af baggrundsmateriale på hjemmesider, skrivning af forskningsetiske ansøgninger, skrivning af informationsbreve til forskningsdeltagere, feltarbejde, kommunikation med laboratorieteknikere og dataanalyse. I forhold til formidling af forskning peges der på mundtlige præsentationer ved seminarer/konferencer, skrivning af posters, populærvidenskabelige artikler, og dansk abstract til

afhandlingen. I forhold til at kunne undervise handler behovet enten om bedre adgang til at undervise på bestemte kurser eller at kunne afvikle undervisningen på en mere tilfredsstillende måde:

It would be great if I had the level of Danish required for teaching on courses that are delivered in Danish. [SUND]

I felt like I needed to learn Danish, especially for teaching. Sometimes it is easier - and it is totally comprehensible - for the students to ask and understand some topics in Danish. [SUND]

Students ask questions in Danish and it would be nice to answer them in Danish. [SUND]

I de tilfælde, hvor de studerende peger på en mangel i kursusudbuddet eller en barriere for kursusdeltagelse, drejer det sig oftest om behov, der er knyttet til dansk som andetsprog:

I wish that there were courses at the University of Copenhagen for those with a good level of Danish. I would have enjoyed being even better at Danish. I am currently at the C2 level, but I don't feel that I can speak about my research in an academic way. [SCIENCE]

I need to improve my Danish skills for communication, understanding meetings which are not in Danish, and integration, but I am not eligible for any Danish courses at KU due to not being an EU citizen, not living in Denmark (I am a commuter from Sweden), and not being an 'exchange' student. Please make Danish language courses available for all KU students (without extra fees)! [SCIENCE]

In field work, I do have to communicate and especially understand Danish. I am enrolled in a language school after working hours in order to learn Danish (but it does not come as fast as I needed - and I do not have time to invest more...but I am doing what I can) [SUND]

I need more time to be able to learn Danish. My work schedule often does not allow me to put more time to study Danish. [SUND]

I undertook free Danish classes during the first 10 months of my PhD programme and during 6 months of my third year. However, in addition to the requirements of the PhD programme, I felt I lacked sufficient time to dedicate to the Danish courses and that I was falling behind. I would like to be able to speak better Danish than I can for social purposes at the department, and yet have not found this essential for academic purposes. [TEOL]

Som det fremgår af citaterne ovenfor, angiver respondenterne en række forskellige barrierer for gennemførelse af eksisterende kurser i dansk som andetsprog: institutionelle (indskrivningsstatus), arbejdsmæssige (mangel på tid) eller personlige (motivation). Det peger på, at der er behov for at undersøge disse barrierer nærmere på tværs af KU.

Til sidst skal det nævnes, at enkelte respondenter ikke beskriver et behov for at lære dansk til hverken sociale eller arbejdsmæssige formål men beskriver en følelse af usikkerhed, frustration og

endda eksklusion, når sprogvalget fra kollegernes eller institutionens side er dansk frem for engelsk - specielt når det handler om noget fagligt:

Danes do speak Danish a lot of times even if someone that does not understand the language is around. It is very difficult to change the language of the conversation if you are the only non-Danish speaker, triggering frustration and isolation. I know most of the time [it] is not conscious, but still it can make integration very difficult. [SUND]

My colleagues talk in Danish during recreational meetings (such as lunch and small talks) but also in a working situation in particular when there is an emergency situation, so I do not understand and I have the feeling I don't have control of the situation and they often talk about me in Danish with each other. Another annoying situation is when I had to teach and all the questions for the students were in Danish and the main teacher was speaking with them in Danish so that became a very disrespectful situation for the other teachers (including me) that are not Danish. [SUND]

Colleagues talk in Danish about science to each other (which is very exclusionary) and it is helpful to everyone if the conversation is understood by more people. [SUND]

I modsætning til respondenterne, som er citeret øverst i dette afsnit, oplever disse respondenter, at dansk ikke blot bruges i sociale, men også i faglige sammenhænge med negative konsekvenser for respondenternes muligheder for at integrere sig og føle, at de hører til. De giver udtryk for at være sat i et dilemma på grund af et sprogvalg, som er truffet af andre – et sprogvalg, som, de hverken synes, er rimeligt eller hensigtsmæssigt. Denne forskel i oplevelsen af, hvad der udgør acceptable sprog til brug på arbejdspladsen hænger sandsynligvis sammen med både forskelle i sproglige praksisser i de lokale fagmiljøer og med den enkelte respondents holdning til at lære dansk til forskellige formål på en international arbejdsplads. Situationen understreger behovet for at inkludere de ph.d.-studerendes behov og holdninger i udformningen og implementeringen af en strategi for parallelsproglig arbejdskultur på Københavns Universitet. Som en af respondenterne udtrykker det i spørgeskemaets afsluttende kommentarfelt:

There needs to be a clear strategy as to how to treat non-Danish employees at the university. At the beginning of my work, there was nowhere stated that I need to learn Danish. Nevertheless, I did take courses, but I was asked “why”, and co-workers assured me of using English because the work environment should be in the English medium. Now that I am in my third year of my PhD everybody expects me to speak Danish fluently because “I am German” and despite the fact that I was away for 14 months of fieldwork. Some of the meetings that I attend now are entirely in Danish, and it is very difficult to follow them. [HUM]

Andre sprog end dansk og engelsk

112 respondenter giver en uddybende beskrivelse af deres behov for at styrke andre sprog end dansk og engelsk i forbindelse med spørgsmålet *Beskriv eventuelle behov for at styrke dine sprogkompetencer, som du har oplevet*. Som det fremgår af tabel 18 nedenfor, vedrører disse behov en lang række sprog, men hyppigst tysk, fransk og spansk.

Tabel 18. Behov for andre sprog end dansk og engelsk – nævnte sprog og deres hyppighed

	Antal respondenter <i>n</i> = 112	Procentandel
Tysk	41	36,6%
Fransk	35	31,3%
Spansk	15	13,4%
Kinesisk	9	8,0%
Russisk	9	8,0%
Italiensk	7	6,3%
Swahili	5	4,5%
Norsk	5	4,5%
Svensk	5	4,5%
Portugisisk	3	2,7%
Indonesisk	2	1,8%
Hollandsk	2	1,8%
Arabisk	2	1,8%
Græsk	1	0,9%
Hebraisk	1	0,9%
Urdu	1	0,9%
Japansk	1	0,9%
Persisk	1	0,9%
Khmer	1	0,9%
Grønlandsk	1	0,9%

Klassificerer man besvarelsene yderligere i forhold til type af behov (se tabel 19 nedenfor), fremgår det, at behovene centrerer sig omkring læsning, forskningsophold i udlandet samt dataindsamling og -behandling.

Tabel 19. Typer af behov for andre sprog end dansk og engelsk

Type af behov	Antal respondenter <i>n</i> = 112	Procentandel
Læsning	39	34,8%
Forskningsophold i udlandet	28	25,0%
Dataindsamling og -behandling	25	22,3%
Skrivning	5	4,5%
Deltagelse i ph.d.-kursus/konference	5	4,5%
Kommunikation med kolleger	2	1,8%
Gøre karriere	2	1,8%

Det hyppigst nævnte behov – **læsning** – handler oftest om en oplevelse af, at det kunne være nyttigt at opgradere eksisterende sprogkundskaber i et (eller flere) sprog for at få kendskab til eller kunne læse relevant faglitteratur inden for forskningsfeltet:

Hvis jeg havde været bedre til fransk, er der sekundærttekster, jeg ville have inddraget. Jeg har også haft fat i en spansk doktorafhandling, jeg gerne havde kunnet læse. [TEOL]

Bedre sprogkundskaber inden for spansk og tysk kunne være med til at øge kendskabet til faglitteratur fra relevante aktører inden for feltet. Tendens til at fravælge litteraturen, eftersom det ville kræve for lang tid at læse og forstå faglitteratur i dybden. [HUM]

Der findes meget materiale inden for mit felt på tysk, men da mit tysk kendskab er rimelig basalt, har jeg valgt ikke at dykke ned i dette, men det ville have været en styrke at beherske tysk, men det ville kræve for meget tid at nå et brugbart niveau. [SCIENCE]

Mit tysk er rimelig ringe. Jeg støder en sjælden gang imellem på gamle artikler på tysk. Jeg kan læse dem, men det ville have været mere bekvemt, hvis mit tysk var bedre. [SCIENCE]

En del af min teori findes på originalsproget, fransk, som jeg selv har lært tidligere i livet. Men det ville være fantastisk at kunne få et brush-up kursus mhp. læsning af faglige tekster. [SCIENCE]

Enkelte relevante fagtekster er ikke oversat fra tysk og fransk, men mit behov for at kunne disse sprog er begrænset. [SUND]

Jeg har allerede gode læsekompetencer i dansk, engelsk, tysk, norsk og svensk. Hvis jeg kunne styrke mine læsekompetencer i fransk, italiensk, græsk og hebraisk, ville min forskning blive markant bedre. [TEOL]

Behovet for at kunne læse tekster på andre sprog end dansk og engelsk udtrykkes af respondenter på alle fakulteter. Respondenter fra Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet og Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet angiver typisk, at det primært handler om, at der er en begrænset mængde af forskningslitteratur, som kan tilgås i oversættelse eller udelades, uden at det påvirker afhandlingens dækning af forskningsfeltet. På de tørre fakulteter er det derimod en udbredt oplevelse af, at manglende evne til at læse tekster på originalsproget har en betydelig påvirkning på afhandlingens kvalitet.

I forhold til **forskningsophold i udlandet** beskriver respondenterne hyppigst en forventning om, at et vist kendskab til værtslandets sprog vil styrke udbyttet af deres ophold eller gøre det nemmere:

Jeg har et ophold af 6 måneder i Brasilien, hvor det vil være noget nemmere, hvis jeg kunne Portugisisk. [SUND]

Jeg skal på et forskningsophold i Frankrig, og i den forbindelse ser jeg det som en styrke at kunne lidt fransk. [SCIENCE]

I forhold til et udlandsophold i f.eks. Tyskland, ville jeg have behov for at genopfriske tysk for at lette den daglige kommunikation med nye kollegaer i et tysk forskningsmiljø. [SUND]

Denne forventning om et større udbytte af udlandsophold skriver mange ph.d.-studerende, som enten har været eller på svartidspunktet er på forsknings- eller udlandsophold, bekræftende om:

Jeg var på udveksling i Schweiz, hvor der blev talt tysk det meste af tiden. Power point slides var på engelsk, men alle ekstra forklaringer og spørgesessioner var på tysk. Så der måtte jeg lære hurtigt. [SUND]

Jeg var på besøg [på et universitet] i Berlin, hvor det ville have været en fordel at være bedre til tysk. [SCIENCE]

Da over en tredjedel af mit ph.d.-forløb foregår i Kina, ville det have været rart med tid til et sprogkursus. Ikke alle af mine kinesiske kollegaer taler godt engelsk, så jeg er ret tabt, når der er gruppemøder og præsentationer. Det havde derfor været en stor gevinst at have haft tid til at lære noget basissprog. I et forløb som mit, hvor jeg får en dobbelt grad, ville det måske være en god ide at indlægge tid til sproglæring, som ikke går ud over selve ph.d.-tiden. [SCIENCE]

Det behov for andre sprog end dansk og engelsk, som respondenterne oplever som mest presserende, fremkommer i kategorien **dataindsamling og -behandling**. Her udtrykker respondenterne ofte, at kendskabet til et bestemt sprog er essentielt for udførelsen af disse aktiviteter, især feltarbejde:

I fortunately had significant experience of conducting fieldwork in Kenya in Swahili, and so was competent enough to be able to do fieldwork without necessarily having to use a translator. However, I would not describe myself as fluent, and could have benefited from further language training had I had the time for this during the PhD programme. [TEOL]

Jeg har et stort behov for at blive bedre til Swahili for at kunne gennemføre min dataindsamling, men PhD skolen vil ikke godkende sprogkurser, da de ikke anses for relevante på science. [SCIENCE]

In my opinion, improving language skills (and how to communicate with particular audiences) is an important part of the PhD. My English and Danish were at a high level before the PhD, and improving my ability to communicate in these languages is something that comes naturally through the daily work. Yet, I am working with data in French and Arabic - and I am not fluent in these languages. I wish I had been offered language assistance. So far, I have had to pay for language training and translation myself. I had to exclude some very interesting Arabic data, because I could not afford translation, and it would take me too much time to go through it on my own (unless I am given an intensive Arabic course). [SAMF]

Jeg har indsamlet data, hvor der er indgår arabisk og urdu, så jeg har haft behov for at have en tolk, der udskrev og forklarede mig data. Det har været en meget langsommelig og besværlig proces at få udskrevet mine arabisk- og urdudata. Og jeg har også måtte opgive en del af det. [HUM]

Da min afhandling er baseret på omfattende feltarbejde i et land, hvor mindre end 10% af befolkningen taler engelsk eller fransk, har det helt sikkert været nødvendigt at styrke mine sprogkompetencer. Jeg refererer ydermere til begreber på Kinyarwanda i mine publikationer, præsentationer mm., da det ofte er vigtigt for mine konceptuelle afklaringer. [HUM]

Som det fremgår af ovenstående citater, er brugen af tolke/oversættere en løsning for nogle ph.d.-studerende, mens det for andre opleves som både et fagligt og økonomisk problem. Ansvar for kompetenceudvikling i engelsk, og i nogen grad i dansk som andetsprog, opleves typisk som institutionens, der forventes at udbyde relevante kurser. De behov, der udtrykkes for at styrke andre sprog, er så tæt knyttet til den enkelte persons situation og projekt, at det ikke umiddelbart opleves som institutionens ansvar. På den anden side er det ofte ikke muligt for den enkelte person at identificere og finansiere den nødvendige sprogundervisning, ligesom det kan være svært at integrere sprogkurser i de ph.d.-studerendes projektplaner. Det kunne være værd at overveje, om en del af sådanne sprogbehov kunne identificeres allerede i ansøgningsproceduren, hvor ansøgerne

kunne opfordres til at bevidstgøre sig om behov for sprog i forbindelse med gennemførelsen af deres projekt. På den måde ville eventuelle sprogkurser kunne lægges ind i projektplanen fra starten, og de vil i nogle tilfælde kunne indgå i projektets budget på samme måde, som det for eksempel ses med tolkning.

Opsummering af behov for sproglig kompetenceudvikling

Uanset hvilken funktion sproget har, bærer besvarelsene samlet præg af, at der er forskel på, om de ph.d.-studerende kan bygge videre på en sprogkompetence, som de har tilegnet sig tidligere i uddannelsesforløbet, eller om de skal lære sproget fra bunden. Hvis man kigger på tværs af behovsbeskrivelserne, fremgår det, at der både er respondenter, som udtrykker et behov for at lære et helt nyt sprog i forbindelse med deres ph.d.-arbejde og respondenter, som oplever et behov for at opgradere en basal sprogfærdighed, som de har tilegnet sig tidligere i deres uddannelsesforløb. Det er også klart, at der er en del respondenter, der oplever sproglige barrierer, som hæmmer dem i forskellig grad.

Alt i alt kan vi registrere et behov hos de ph.d.-studerende for at styrke deres engelskkundskaber til brug ved udarbejdelse af afhandling og i en række andre sammenhænge. Vi kan ligeledes konstatere, at der er behov for at støtte studerende med dansk som andetsprog primært for at sikre, at de kan deltage på lige fod med lokale ph.d.-studerende i de sociale miljøer omkring fagene, men også for at sikre deres faglige deltagelse. Endelig er der et behov for støtte til at arbejde på andre sprog, som i høj grad matcher billedet af, hvilke sprog de studerende benytter. For sprog som tysk, fransk og spansk kunne der være basis for at arrangere sprogstøttende tiltag på tværs af KU. For de øvrige sprog bør det overvejes, om der kan findes måder at støtte arbejdet med sprog mere individuelt, eventuelt ved samarbejde med andre institutioner. Sådanne tiltag vil ud over at gavne de enkelte ph.d.-studerende også være med til at styrke diversiteten i KU's forskeruddannelser og kvaliteten af forskningen.

Konklusion

Undersøgelsens resultater kan bidrage til områdets udvikling ad to forskellige spor:

- a) Resultaterne taler ind i den aktuelle diskussion om KU's sprogpolitik, hvor ph.d.-studerende betragtet som medarbejdere kan have behov for sproglige retningslinjer at støtte sig til i forbindelse med deres funktion i de faglige miljøer. Dette gælder i forbindelse med undervisning og i forbindelse med deres eksistens og eventuelle senere karriere i Danmark.
- b) Resultaterne peger også på behov for praktiske indsatser, som ligger i tråd med de sprogstrategiske overvejelser om studerendes sproglige forhold på bachelor- og kandidatniveau, som arbejdet med sprogpolitikken også omfatter.

Ph.d.-studerende som medarbejdere under en sprogpolitik

- Med det store antal engelsksprogede afhandlinger vil det være naturligt at åbne en diskussion om det **danske sprogs rolle og fremtid som forskningsprog** og i forskningsformidling.
- **Sprogvalget** bør have en klarere status som et emne, der indgår i tilrettelæggelsen af ph.d.-arbejdet.
 1. Der er en del fagområder, hvor det er mest meningsfuldt at skrive på dansk.
 2. Der vil være en mindre gruppe af ph.d.-studerende, der trods støtteforanstaltninger, kan være alvorligt hæmmede af at skulle arbejde på et fremmedsprog.
 3. Der kan være politiske og erhvervs- og karrieremæssige hensyn, der peger på, at man med fordel kunne udvikle en politik med **et parallelsprogligt ideal**, så de studerende stimuleres til at skrive og formidle på både dansk og engelsk.
- Da en stor del af de ph.d.-studerende er internationale studerende, bør disse som alle andre internationale medarbejdere have klare retningslinjer for ønskværdigheden af, at de lærer dansk i forhold til en række konkrete funktioner, ligesom der bør være en overordnet plan for sprogstøtte til **dansk som andetsprog**.

Ph.d.-studerende som studerende med konkrete sprogbehov

- Når så stor en del af ph.d.-arbejdet og især afhandlingerne er engelsksprogede vil der være et behov for at hjælpe de ph.d.-studerende med at udvikle deres kompetencer i **engelsk sprog**. Her vil det være naturligt at satse på at kunne tilbyde alle kvalificeret støtte til alle de funktioner, de

skal bruge det engelske sprog til. Indsatsen bør tage højde for, at der vil være både individer med en dansk gymnasiebaggrund og en uensartet gruppe med mere ukendte forkundskaber i engelsk.

- Der er derudover behov, der knytter sig til mere individuelle og projektspecifikke situationer, hvor der benyttes **andre sprog end dansk og engelsk**. Det drejer sig om en lang række sprog med tysk, fransk og spansk som de mest fremtrædende. Da behovene er stærkt individualiserede, er det svært for den enkelte enhed i organisationen at imødekomme dem. Der ligger mulige løsninger i at søge et samarbejde mellem ph.d.-skolerne, at undersøge samarbejdsmuligheder mellem flere institutioner, at se på muligheden for at benytte propædeutisk undervisning samt muligheden for at samtænke med imødekommelse af lignende behov hos kandidatstuderende. Det bør også overvejes, om en del af sådanne sprogbehov kunne identificeres allerede i ansøgningsproceduren.
- **Dansk som andetsprog** er som nævnt under a) et område, hvor der er behov for at etablere en solid støtte til de ph.d.-studerende for at sikre, at de kan fungere både fagligt og socialt.

Appendiks 1. Dansk version af spørgeskemaet

* Spørgsmål, som er udløst af baggrundskodning for fakultet

KØBENHAVNS UNIVERSITET

(Click on the English-button below the bar to see the survey in English)

Undersøgelse af ph.d.-studerendes sprogbrug og sprogbehov

Med dette spørgeskema forsøger vi at afdække, hvilke sprog ph.d.-studerende på Københavns Universitet (KU) benytter sig af, og hvilke behov for sproglig kompetenceudvikling de oplever igennem ph.d.-uddannelsen. Undersøgelsen er en del af det behovsafdækkende arbejde udført under KUs sprogstrategiske satsning (<http://cip.ku.dk/satsningsomraader/sprogstrategisk-satsning/>) og udføres med hjælp fra universitetets seks ph.d.-skoler.

Uanset hvor i din ph.d.-uddannelse du er, vil vi sætte stor pris på din besvarelse. Hvis du ikke er indskrevet som ph.d.-studerende på Københavns Universitet, eller hvis du på nuværende tidspunkt har afsluttet din ph.d.-uddannelse, bedes du se bort fra vores henvendelse.

Spørgeskemaet tager ca. 5-10 minutter at udfylde.

Al information, du videregiver i denne sammenhæng, behandles anonymt. Ved at udfylde dette skema giver du samtykke til, at data fra spørgeskemaet må benyttes i afrapportering

og i forskningspublicering samt i udviklingen af kurser under den sprogstrategiske satsning og på Center for Internationalisering og Parallelsproglighed.

På forhånd tak.

Language

- Danish
- English

I. GENEREL BAGGRUND

Hvad er dit køn?

- Kvinde
- Mand

Hvor gammel er du?

- 20 år eller yngre
- 21 år
- 22 år
- 23 år
- 24 år
- 25 år
- 26 år
- 27 år
- 28 år
- 29 år
- 30 år
- 31 år
- 32 år
- 33 år
- 34 år
- 35 år
- 36 år
- 37 år
- 38 år
- 39 år
- 40 år

- 41 år
- 42 år
- 43 år
- 44 år
- 45 år
- 46 år
- 47 år
- 48 år
- 49 år
- 50 år
- 51 år
- 52 år
- 53 år
- 54 år
- 55 år
- 56 år eller ældre

II. INDSKRIVNING OG TILKNYTNING TIL KU'S FORSKNINGSMILJØER

Er du indskrevet på en joint/double degree?

- Nej
- Ja, med Københavns Universitet som hovedinstitution
- Ja, med primær indskrivning på en udenlandsk institution

Er du indskrevet på et fleksibelt ph.d.-forløb (med overlap mellem kandidat og ph.d.)?

- Nej
- Ja, på 3+5-ordningen
- Ja, på 4+4-ordningen

Hvor langt henne i din ph.d.-uddannelse er du?

- I den første tredjedel
- Midt i forløbet
- I den sidste tredjedel

*Hvilken forskningsenhed er du tilknyttet på Det Humanistiske Fakultet?

- Center for Sprogteknologi
- Det Informationsvidenskabelige Akademi
- Institut for Engelsk, Germansk og Romansk

- Institut for Kunst og Kulturvidenskab
- Institut for Medier, Erkendelse og Formidling
- Institut for Nordiske Studier og Sprogvidenskab
- Institut for Tværkulturelle og Regionale Studier
- Nordisk Forskningsinstitut
- Saxo-Instituttet
- Anden. Hvilken? _____

***Hvilken forskningsenhed er du tilknyttet på Det Natur- og Biovidenskabelige Fakultet?**

- Biologisk Institut
- Datalogisk Institut
- Institut for Fødevare- og Ressourceøkonomi
- Institut for Fødevarevidenskab
- Institut for Geovidenskab og Naturforvaltning
- Institut for Idræt og Ernæring
- Institut for Matematiske Fag
- Institut for Naturfagenes Didaktik
- Institut for Plante- og Miljøvidenskab
- Kemisk Institut
- Niels Bohr Institutet
- Statens Naturhistoriske Museum
- Anden. Hvilken? _____

***Hvilken forskningsenhed er du tilknyttet på Det Samfundsvidenskabelige Fakultet?**

- Institut for Antropologi
- Institut for Psykologi
- Institut for Statskundskab
- Sociologisk Institut
- Økonomisk Institut
- Andet. Hvilken? _____

***Hvilken forskningsenhed er du tilknyttet på Det Teologiske Fakultet?**

- Afdeling for Bibelsk Eksegese
- Afdeling for Kirkehistorie
- Afdeling for Systematisk Teologi
- Center for Afrikastudier
- Søren Kierkegaard Forskningscenteret
- Anden. Hvilken? _____

***Hvilken forskningsenhed er du tilknyttet på Det Juridiske Fakultet?**

- Centre of Excellence for Internationale Domstole
- CECS - Centre for European and Comparative Legal Studies
- CESEL – Centre for European Studies in Economic Law
- CEVIA – Center for Virksomhedsansvar
- CIIR - Center for informations- og innovationsret
- CILCC - Centre for international law, Conflict and Crisis
- CORA – Center for Offentlig Regulering og Administration
- CRS - Center for Retskulturelle Studier
- WELMA - Center for Retlige Studier i Velfærd og Marked
- Anden. Hvilken? _____

***Hvilken ph.d.-uddannelse er du tilknyttet på Det Sundhedsvidenskabelige Fakultet?**

- Basic and Clinical Research in Musculoskeletal and Oral Sciences
- Basic Metabolic Research
- Biostatistics and Bioinformatics
- Cardiovascular Research
- Cellular and Genetic Medicine
- Clinical Cancer Research
- Clinical Research
- Forensic Medicine and Anthropology
- Herd and Population-Oriented Research
- Immunology and Infectious Diseases
- In Vivo Pharmacology and Experimental Animals
- Medical and Molecular Imaging
- Medicine, Culture and Society
- Molecular Bacteriology and Infection
- Molecular Mechanisms of Disease
- Neuroscience
- Pharmaceutical Sciences
- Psychiatry
- Public Health and Epidemiology
- Veterinary and Animal Sciences
- Anden. Hvilken? _____

Hvad betragter du som din centrale faglighed? (fx historie, sociologi, skatteret, kirkehistorie, fysik, medicin - eller en tværfaglig kombination)

III. SPROGLIG BAGGRUND

Hvilke(t) sprog talte du med dine nærmeste gennem din opvækst? (vælg gerne flere sprog)

- Arabisk
- Dansk
- Engelsk
- Fransk
- Hindi
- Italiensk
- Kinesisk
- Norsk
- Persisk
- Portugisisk
- Spansk
- Svensk
- Tysk
- Andet. Hvilke(t)? _____

Hvilke(t) sprog anvendte du gennem din bacheloruddannelse? (vælg gerne flere sprog)

- Dansk
- Engelsk
- Andet. Hvilke(t)? _____

Hvilke(t) sprog anvendte du gennem din kandidatuddannelse? (vælg gerne flere sprog)

- Dansk
- Engelsk
- Andet. Hvilke(t)? _____

IV. SPROGBRUG I PH.D.-SAMMENHÆNG

Hvilken type afhandling skriver du?

- Monografi
- Artikelsamling
- Andet. Hvilken? _____
- Det har jeg endnu ikke besluttet.

På hvilke(t) sprog skriver du din afhandling?

- Dansk
- Engelsk
- Fransk
- Norsk
- Spansk
- Svensk
- Tysk
- Andet. Hvilke(t) _____
- Det har jeg endnu ikke besluttet.

Hvorfor har du valgt at skrive din afhandling på det/de sprog?

Hvilke(t) sprog benytter du dig derudover af i forbindelse med arbejdet med din ph.d.? (fx ved læsning af tekster, udførelse af feltarbejde, kommunikation med vejleder(e))

- Arabisk
- Dansk
- Engelsk
- Fransk
- Finsk
- Græsk
- Hindi
- Hollandsk
- Islandsk

- Italiensk
- Japansk
- Kinesisk
- Norsk
- Persisk
- Polsk
- Portugisisk
- Spansk
- Svensk
- Tysk
- Urdu
- Andet. Hvilket _____

[Opfølgningsspørgsmål for hvert sprog angivet i spørgsmålet ovenfor:]

Du skrev, at du benytter dig af [x sprog] i forbindelse med arbejdet med din ph.d. Angiv i hvilke sammenhænge du benytter dig af [x sprog].

Når jeg...

- læser faglige tekster
- indsamler data
- udfører feltarbejde
- skriver forskningsartikler
- skriver populærvidenskabelige artikler
- deltager i ph.d.-kurser
- deltager i forskergruppemøder
- præsenterer ved konferencer (eller lignende) i Danmark
- præsenterer ved konferencer (eller lignende) i udlandet
- kommunikerer med vejleder(e)
- kommunikerer med andre kolleger i uformelle sammenhænge (fx over frokost)
- kommunikerer i administrative sammenhænge
- underviser
- andet _____

V. BEHOV FOR AT STYRKE SPROGKOMPETENCER UNDER PH.D.- UDDANNELSEN

I hvilken grad har du oplevet et behov for at styrke dansk under din ph.d.-uddannelse?

- Slet ikke
- I ringe grad

I nogen grad

I høj grad

I hvilken grad har du oplevet et behov for at styrke engelsk under din ph.d.-uddannelse?

Slet ikke

I ringe grad

I nogen grad

I høj grad

I hvilken grad har du oplevet et behov for at styrke andre sprog end dansk og engelsk under din ph.d.-uddannelse?

Slet ikke

I ringe grad

I nogen grad

I høj grad

Beskriv eventuelle behov for at styrke dine sprogkompetencer, som du har oplevet (fx at lære et helt nyt sprog, at skrive/publicere forskningsartikler på et bestemt sprog, at læse fagtekster eller at forstå conferenceoplæg på et bestemt sprog)

Har du deltaget i et eller flere kurser under din ph.d.-uddannelse for at styrke dine sprogkompetencer?

Ja

Nej, og det forventer jeg ikke at gøre

Nej, men det forventer jeg at gøre

Har mangel på sprogkompetencer påvirket dit ph.d.-forløb? (fx valg af emne, valg af kilder og fagtekster, valg af aktiviteter i udlandet)?

Har du yderligere kommentarer?

Du har besvaret alle spørgsmål. Tak for din deltagelse.

Må vi kontakte dig for at lave et uddybende interview?

- Ja. Angiv navn og e-mail _____
- Nej

Hvis du har spørgsmål til spørgeskemaets indhold eller formål, er du velkommen til at kontakte Sanne Larsen på sannela@hum.ku.dk.

Appendiks 2. Chi-square og Z-test for repræsentativitet på fakultet

Fakultet - χ^2 - test ved $\chi^2_{0,95}(5) = 11,07$							
Fakultet	Analyseudvalg			Population		Under H0	
	Frekvens	Andel (p_k)		Frekvens	Andel (π_k)		
HUM	74	0.061006		160	0.051397	62.345	2.178826
JUR	21	0.017312		65	0.02088	25.32766	0.739454
TEOL	12	0.009893		20	0.006425	7.793126	2.270949
SUND	557	0.459192		1552	0.498554	604.7465	3.769733
SCIENCE	471	0.388293		1132	0.363636	441.0909	2.028048
SAMF	78	0.064303		184	0.059107	71.69676	0.554152
n	1213	1	N	3113	1	1213	χ^2 11.54116

Fakultet - Z-tecast ved $\alpha = 0,05 \pm 1,96$						
Fakultet	Analyseudvalg			Population		Z
	Frekvens	Andel (p_k)		Frekvens	Andel (π_k)	
HUM	74	0.061006		160	0.051397	1.515546
JUR	21	0.017312		65	0.02088	-0.86904
TEOL	12	0.009893		20	0.006425	1.511831
SUND	557	0.459192		1552	0.498554	-2.74185
SCIENCE	471	0.388293		1132	0.363636	1.785198
SAMF	78	0.064303		184	0.059107	0.76744
n	1213	1.00	N	3113	1.00	

Appendiks 3. Oversigt over alle anvendte sprog

	Antal respondenter	Procentandel
	<i>n = 1213</i>	
Engelsk	1084	89,4%
Dansk	777	64,1%
Tysk	125	10,3%
Svensk	85	7,0%
Fransk	74	6,1%
Norsk	65	5,4%
Spansk	43	3,5%
Italiensk	22	1,8%
Portugisisk	13	1,1%
Hollandsk	11	0,9%
(Klassisk) Græsk	11	0,9%
Kinesisk	11	0,9%
Russisk	9	0,7%
Swahili	9	0,7%
Arabisk	8	0,7%
Islandsk	7	0,6%
Latin	5	0,4%
Indonesisk	4	0,3%
Persisk	4	0,3%
Tyrkisk	3	0,2%
Japansk	3	0,2%
Polsk	3	0,2%
Urdu	2	0,2%
Hindi	2	0,2%

Catalansk	2	0,2%
Serbisk	2	0,2%
Hebraisk	1	0,1%
Latvisk	1	0,1%
Tagalog	1	0,1%
Koreansk	1	0,1%
Thailandsk	1	0,1%
Slovakisk	1	0,1%
Tjekkisk	1	0,1%
Estisk	1	0,1%
Rumænsk	1	0,1%
Baskisk	1	0,1%
Ukrainsk	1	0,1%
Oldegyptisk	1	0,1%
Færøsk	1	0,1%
Usbekisk	1	0,1%
Kinyarwanda	1	0,1%
Hittitisk	1	0,1%
Amharisk	1	0,1%
Luganda	1	0,1%
Somalisk	1	0,1%
Masai	1	0,1%
Khmer	1	0,1%
Bengali	1	0,1%
Litauisk	1	0,1%
Aserbajdsjansk	1	0,1%
Akan	1	0,1%